

**IN PRIMUM MUSCULI
ANTICOCHLAEUM
REPLICA BREUIS
IOHANNIS COCHLAEI,
PRO SACERDOTIJ &...**

Johannes Cochlaeus

ARGVMENTVM HVIVS

Libelli per XII. Capitulo.

- I. Denuncupatoria Musculi Epistola ad Frechtum.
- II. De præfatione Musculi & de eius criminibus.
- III. De discordia inter Lutheranos & Zuinglianos.
- IIII. De urbe Roma, à Hieronymo laudata.
- V. De Altaribus in Ecclesijs Christi.
- VI. De sacerdotio quodam cunctis Christianis cõmuni.
- VII. De Speciali nouæ legis sacerdotio.
- VIII. De Fide & sede Petri Apostoli.
- IX. De Hæreticis quinam sint.
- X. Non omnia, quæ credere & seruare debemus, in sacris literis expressa esse.
- XI. Non omnes fidei Christianos articulos in sacris literis expressos esse.
- XII. De Trinitate Personarum in una æternæ Deitatis essentia.

REVERENDO IN CHRISTO PATRI AC

Domino D. Melchiori sacri Theologiæ Doctori & Reuerendissimi Domini Episcopi Constantiensis in Pontificalibus Vicario, Et suffraganeo,
Domino suo Gratioso.

S. P. D.

REVERENDE in Christo Pater ac Gratioso domine, Transierunt iam XXI. anni, ex quo Reuerendâ. Do. tuam uidi Ratisponæ, in multorum Principum & Oratorum consessu. Agebas enim uices ibi Reuerendiss. domini HUGONIS, fœlicis memoriæ Episcopi tunc Constantiensis, cuius eras in Pontificalibus uicarius, & in sanctæ & auitæ religionis nostræ negocijs Orator et Legatus, Vbi me gratioso complexu & facetio ioco excipiebas, quod in scriptis uisus tibi fueram acer & animosus, uelut Gigas quidam, cum essem corpore tam macer & paruulus. Interea per uarios casus diuersasq; profectioes & transmigrations meas, non licuit mihi neque in tuo conspectu, neque ullo literarum commercio tecum frui, usq; ad hunc annum domini M. D. XLV. quâdo proprium mihi nuper nuncium uersus Lucernam & Tigurum, cui ad tuam quoq; R. D. literas dedi, & per eundem à Reuerenda Dignitate tua uicissim literas heri multo cum desyderio & gaudio recepi. Non enim nudæ ac solitariæ erant istæ tuæ literæ, sed adiuncta sibi habebant duo scripta quædam Teuthonica, iam pridem euulgata. In quibus sane sunt adco & eruditæ probationes, tum de uenerabilis Eucharistię dispensatione, tum de sacrosancti sacrificij altaris & sacrarum imaginum antiquitate ac usu, & pię prorsusque paternæ admonitiones, tum supradicti Hugonis Episcopi, tum Reuerendæ Dignitatæ ad populos uestre dioceseos, noiatim uero ad Turicē. (quos noui Euāgelistę nūc Tigurinos uocāt) ut quātū uobis congratu

Ezech. 33.

lor, quod Domini per Ezechielem prophetam monita recte confy-
derastis ac pie sequuti estis, tantū cōdoleo seductis illis pōpulis, qui
sp̄reta pastoris uoce, prurientes dederunt aures nouis concionatori-
bus, qui non per ostiū sed aliunde intrauerunt in ouile, ut gregē dō-
mini dispergerēt per schismata, & p̄ h̄ereses, antea frequenter legitē
medamnatas, Satanæ traderent mastr̄etq; & in perpetuū perde-
rent. Vos quidē uestras saluastis animas, tanq̄ speculatores fideles,
qui cū uideretis gladiū h̄reticæ prauitatis uenientem super terram,
buccina cecinistis & populis uestris annuclastis. At multi ex ijs
sonitū quidē buccinæ uestrę audierunt, at non obseruarunt, sed con-
tumaciter ac superbe contēpserunt. Ideo cōdemnat eos iusta Dei
per p̄phetā sententia quod sanguis eorū erit super capita ip̄sorum,
& non requiretur in die iudicij de manu uestra. Ego itaq; uicissim
mitto R. Pietati tuæ nouum libellum, Ex quo intelligas, quonam
ego sim adhuc animo in Pseudopphetas & Cæneuelistas (ut
appellat eos Gulielmus Postellus in Gallia, uir summæ eruditionis
& linguarum peritiæ) qui Ordinarios locorū Episcopos antiqua
Iurisdictione spoliant, & Episcopalia sibi ipsis arrogāt usurpantq;
& inuadunt munia. Quemadmodū faciunt in Diocesi uestra, Blas-
rerus Constantiæ, Bullingerus Tiguri, Frechtus Vlmæ, Quorum
Impietatis & iniustitiæ consimiles focij sunt, Musculus Augustę, &
Bucerus Argentinę. Quantumuis autem glorientur in malicia et
iniquitate sua, me tamen minime ab antiquo proposito deterrent;
neq; animum frangunt aut adimunt, immo quanto magis aduersus
eos nos superbiunt & insurgunt, tanto plus crescit mihi animus, dū
uideo, quā inualida sunt eorum nugamenta, quibus h̄ereses suas
defendere parant. Det illis Deus oculos, ut uideant quouisq; a Sara-
na sint seducti ac circumuenti & e porta salutis abducti. Bene uas
leat R. D. tua Præsul Pientissime, Ex Eystadio XII.

Kalendas Martij . Anno salutis.

M. D. XLV.

R. D. T

Deditiss.

Ioannes Cochleus Canos-
nicus Vratissauiensis &c.

P R A E F A T I O I O H A N N I S

Cochlæi in Anticochlæum Vuolffgangi Musculi.

SI non alius Muscule fructus ex meo contra te libello nascitur, quàm unus ille, quod ex tua responsione (quam Anticochlæum primum inscribis) intelligit apud Exteras Catholicæ Ecclesiæ nationes cordati lectores, quàm uana sit tua uerbositas, ad rem non faciens, sed superbe in mei contemptum ludens arte sophistica, & Rhetoricæ dolis genuinos sacrae scripturæ sensus peruertens: non poenitet meusque quaque neque temporis neque laboris, in eum libellum impensum

Quid enim digne aut solide respondisti ad tot de sacrosancto & de sacrificio nouæ legis testimonia, quæ ego ex omni fere probationum genere, ex Canonicis scripturis, ex antiquissimis patribus, ex legibus, ex Concilijs, ex historijs, ex totius denique Ecclesiæ longissima consuetudine usuque perpetuo & præscriptione irrefragabili aduersus sermones tuos produxi in medium? Non credo equidem, cordato lectori mox satisfactum esse, si dicas, (ut soles) me delirum, indoctum, mendacem, calumnijs, & conuicijs omnia agere, & nomen meum iam olim bonis omnibus inuisum & ridiculum esse. Hæc enim ad rem non faciunt, neque probationes meas euacuant aut confutant, Neque tu per te ipsum tantæ es autoritatis, ut nudis uerbis tuis, contra tot ac tanta publici iuris & perspectæ ueritatis testimonia, secure quisque credere possit aut iure debeat. Habet libellus in te meus sextantum Capitula, Tu ad Tria dumtaxat ex ijs respondens, XIII. Quaterniones minutis Typographi characteribus uerbosissima prolixitate replesti, quos

Ad rem non
respondit Mu-
sculus.

Verbositas
Musculi.

Præfatio Io. Cochlearii

profecto ne semel quidem absque tædio aut molestia perlegere potui, Dolet enim mihi multo magis, de temporis iactura quam de iniurijs quas irrogas mihi, Quippe tua & complicum tuorum in me probra & conuicia laudi mihi potius & honori sunt apud Ecclesiæ filios quam dedecori, Si enim uobis placerem, Ecclesiæ filius non essem, cuius uos desertores estis propria impietate facti & hostes, Quemadmodum ait Apostolus, si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. Non est igitur, ut expectes à me longam de criminationibus tuis purgationem, Qui enim me probenoscunt, tuis in me calumnijs non credunt, Sciunt enim me neque Romanæ (ut ais) Simonie mancipium, neque scortationum patronum esse, neque abusuim defensorem, A quibus sane improperijs poterit me uel una ad Bullingerum tuum præfatio mea asserere.

Vbi sic dixi. Si solos repræhenderes abusus, qui Prælatorum negligentia, uergente in sensum Mundo, irrepserunt, uitamque dumtaxat scandalosam & prauos mores plurimorum ex Clero, qui suo in Ecclesia non recte funguntur officio, palam argueres aut quantumuis acriter insectareris, non solum tacitus comprobarem, uerum etiam publice collaudare non uererer.

Scio quidem Muscule, uos Ecclesiasticorum oppugnatores non habere fortiora apud Laicos contra Clerum arma & argumenta, quam nota multorum ex Clero scandala, luxum, sæcularia desyderia, ignauiamque & negligentiam tum circa literarum studium, tum circa cultum diuinum, At probare nunquam poteris, me talia laudasse aut defendisse, Adeo enim displicuerunt mihi semper, ut uel in proxime ædito ad Episcopum Sempronientem De sine Mundi libello scripserim, summe necessariam esse

Res

probra in
udem uers
antur.

sal.

Verba Cochlearii
contra abusus.

Argumenta
sectarum sunt
in Clero.

Reformationem, quia tanta sit morum dissolutio, ut possit nunc quoque Dominus in ira iusta aduersum nos dicere, *Gen. 6.* Omnis caro corrumpit uiam suam super terram. Per hæc tamen uitia nostra neque excusantur, grauiora flagicia uestra, uotifragia, incæstiuosa coniugia, sacrilegia & innumera hæreses & blasphemias, neque poterunt per nostra peccata iustificari Laicorum, quos seducitis, odia, detractiones, criminationes & despectiones contra Clerum generaliter, & impiæ discessionis à sede Apostolica, & damnablem contra Catholicam Ecclesiam schismata.

Optarim igitur, ut uos quoque una nobiscum in *Gene*rale iam indictum Concilium proficiscamini *Tridentinum*, ac fideliter in commune consulatis, quomodo possint Dei auxilio salubriter & omnes dissensiones dogmatum componi, & omnes abusus ac deprauationes corrigi, totaque Ecclesia in pristina pietatis usum ac statum reduci. Nisi enim generalem nobiscum inieritis in *Oecumena* Synodo concordiam, ueniet super uos omnis sanctus Germanorum, qui toto huius dissidii tempore effusus est, ac deinceps effundetur turbatae per uos religionis occasione.

Certum est enim uestra inter uosmetipsos dissidia diuersas sectas tolli aut extirpari non posse, nisi uos nobiscum submittat is humiliter cognitioni & iudicio *Generalis* Concilij, ubi uobis & nobis uno communi omnium *Catholicæ* Ecclesie Nationum decreto dicatur, Visum est spiritui sancto & nobis &c. Vix enim abiit adhuc mensis unus, postquam quam publice scripsit Andreas Osiander, non postremus *Luthæ* doctrinae assertor ac emulor, se maximas Deo habere gratias, quod ideo dictus sit à quodam *Zuingliano* nebulone (ut ait) pseudopropheta, quod de Baptismate, de clas
uibus

Concordia
in Concilio
querenda.

Disscordia fe
ctarum in
componibis
lis nisi per
Concilium.
Act. 15.

Præfatio Io. Cochleæ

Proditores
Germaniæ.
Matth. 18.

uibus Ecclesiæ, & de Eucharistia cum Zuinglianis non sen-
tit. Nisi igitur conueneritis nobiscum ad Generale Concilium,
totamque dissidiorum causam spiritui sancto & ipsi
Christo Deo & Domino nostro (qui illic in medio eorum,
qui in ipsius nomine congregabuntur, fore credendus est),
pie ac deuote submiseritis, tanto grauius erit uestrum in Ger-
maniam uniuersam peccatum, quàm Hussitarum in Bohe-
miam fuit, quanto latior ac maior est Germania quàm Bo-
hemia, ut non immerito haberi debeat pro teterrimis ac sce-
leratissimis Patriæ proditoribus, qui unquam sub sole fue-
runt, Notum enim erit omnibus Christianis, uos non pro-
pter fidem & ueritatem, sed propter uanam gloriam & uti-
litatem propriam, uestra manutene ac propagare schisma-
ta, in maximam totius patriæ nostræ apud exterarum Natio-
nes infamiam, & in sempiternam dissidentium in fide po-
pulorum confusionem, Vnde nihil certius quàm iugum
Turcicæ seruitutis, & æterna animarum per schismata dam-
natio subsequatur. Hæreticorum quippe superbia ascendit
semper. Lutherani enim qui in hoc diuisionis impiæ scelere
primi sunt, nunquàm consentient in omnibus parti Zuinglianor-
um, nec hi Anabaptistis, neque isti nouis & nuper enatis
sadduceis, qui nee angelos nec Dæmones neque infernū ne-
que resurrectionē carnis credunt, Erit itaque perpetua apud
Germanos sectarum inter sese dissidentium diuisio, unde
sequatur illud uerbum Domini. Omne regnum in se diuisum
desolabitur, Nisi uos docti & eloquentes sectarum
Duces, pro communi patriæ utilitate & animarum salute,
submittat is uos nobiscum Generalis Concilij Iudiciarię co-
gnitioni & finali decreto.

Babylonica
Sectarum
confusio.

DE

DE NVNCV PASTORIS

Musculi Epistola Cap. I.

Voniam uero pugnae uerborum & quaestiones legis ad nihil utiles sunt (ut ait Apostolus) nisi ad subuersionem adientium non libet mihi Muscule tecum prolixè contendere super inani uerbositate tua (quae ad rem , de qua contendimus , nihil facit)

1. Timo. 1.
& 6.

Sed ea duntaxat, quae nonnihil habent momenti, breuiter attingere intendo. Primum igitur aequum uideri non puto lectori cordato, quod legitime ordinatis Episcopis nostris quae etiam sacri Romani Imperij Principes dicunt & sunt, adimis antiquos titulos, & interim Antistitem Vlmensis Ecclesiae uocas complicem tuum Martinum Frechtum, quem Vuormaciae uidi in colloquio bene uentricosum. Nam ut truncus facis iniuste, Nemo enim tibi ius aut potestatem dedit mutandi iura publica, Neque per ullam legem tibi licet Vlmensi Ecclesiae nouum instituere Antistitem, eamque per hoc, loci ordinario Episcopo Constantiensi subtrahere, & ab eius Iurisdictione antiqua illam eximere. Ego tales a uobis intrusos aut seipsum intrudentes Episcopos reprobauim aduersum te ex Epiphania, qui scribit quosdam pro haereticis habitos esse, quod munus sacerdotale & ea quae Episcoporum sunt, absque legitima ordinatione usurpare ausi fuerint, licet inter Christianos sanctissime uixissent. Tu quidem ad haec respondisti, sed omnino inepte nugaciterque contra manifestum Epiphaniae totiusque Ecclesiae sensum, Vis enim sic excusare, quod Epiphaniae Euangelij praedicationem sacrificium, & praedicatorem sacerdos

Nouus Eccl^{ie} Vlm^{ensis} Antistes.

Peruersa uerborum Epiphaniae expositione.

B

tem

In Nuncupatoriam Musculi Epistolam.

tem dixerit, At clara sunt illius uerba, quæ recitauit, nempe quod Zachæus quidam, audenter sancta mysteria contres-
tabat, & sacrificia, cum laicus esset, impudenter tracta-
bat, Audis clare, Laicum fuisse & impudenter sacrificia
tractasse. Recitauit eiusdem uerba de alijs quoque duobus,
qui ea, quæ Episcoporum sunt, aggressi fuerant, ad se non
pertinentia. Et paulo post recitauit rursus quædam illius
uerba de sacerdote, inter quæ ultima sic habent. Nam cum
qui secundas nuptias contraxit, non licet sacerdotium susci-
pere. Hæc tu omnia aut inepte peruertis aut astute dissimu-
las. Et obiicis mihi interim quandam illius epistolam con-
tra Imagines. Sed ad eam respondi iam pridem ex septimæ
synodi actis, in eo libro quem anno superiore scripsi de in-
uocatione sanctorum contra tuum Bullingerum, Eam lege
si lubet responsionem meam, et confuta si potes.

Bb iij.

Non tristan-
dum de secta-
rum conui-
cijs.

Quæ in Epistola tua contra me scribis, cum ad rem ni-
hil faciant, sed tuam superbiam & mei contemptum lecto-
ri prodant, lubens prætereo, quia sicut Sancto Stephano
lapides Iudæorum dulces fuisse dicuntur, ita & mihi quo-
rumlibet Ecclesiæ hostium & rebellantium hæreticorum
probra, conuiciaq; & præ mei contemptu elationes uanæque
gloriationes, nihil tristitię (Deo sit laus & gratiarum actio)
inferunt, sed pro gemmis potius in bona spe habeo, quę
decorare debeant in die Domini coronam mei in hac uita
certaminis.

Sceleratum
uerbum con-
tra concor-
diam.

Quod autem dicis, uobis non licere, sine prodicione ue-
ritatis in concordiam cum aduersarijs redire, Sceleratum
perfecto est mendacium, & fraudulentus nequicię & im-
pietatis uestrę prætextus, Ut sub hoc ementię ficus folio
& malis

& malitiæ uelamento conseruetis auctoritatem uestram proprijꝫ commodi utilitatem & opes in schismate apud seductos à uobis populos. Certe non dixistis ueritatem esse proditam, quando eratis nobiscum unanimes in domo Dei, Nec id dicere poteratis, quia domum Dei dicit Apostolus columnam & basim ueritatis.

Non proditur igitur in ea ueritas, sed fulcitur & firmatur potius sicut à calumna & basi. Possētis utiqꝫ saluberrime, absqꝫ ullo ueritatis periculo, nobiscum in concordiam redire, nisi terrena et transitoria plus amaretis quā celestia et æterna. Incubatis ergo seductis populis, quorum opes deglubitis, & uoluptatibus fruimini presentibus quasi post mortē nulla sit futura uoluptas, Eos autem perniciosissime huius stutitię reprehendit Paulus Apostolus, dicēs. Sustinetis enim si quis uos in seruitutem redigit, si quis deuorat, si quis accipit.

Recte quidem dicis Museule, ueritatem Christi non esse diuisam ab Ecclesia, sed mox calumniaris in Catholicam Ecclesiam, quasi præualeat in ea non ueritatis sed consuetudinum & humanarum traditionum autoritas, Nisi enim in ea præualeret ueritatis autoritas, non recte diceretur columna & basis ueritatis, Consuetudines autem & traditiones, quas tenet Ecclesia, non sunt contra ueritatem, neque contra sacram scripturam, sicut uos calumniose dicitis, sed ei per omnia consonant, quia non aliunde quam à spiritu ueritatis receptæ sunt. Iuxta illud Apostoli. Et si quid aliter sapitis, & hoc uobis Deus reuelabit. Contra impias autem præsumptiones uestras, quibus cōsuetudines & traditiones Ecclesię temere ac inordinate abrogatis, ait ad Corinthios

1. Timo. 3.
Non proditur ueritas per concordiam.

2. Cor. 11.

Veritas in Ecclesia recte netur.

Phil. 3.
Inordinate præsumptio nes.

In Nuncupatoriâ Musculi Epistolâ.

1. Cor. 11.
2. Theſſ. 3.

idem Apostolus, si quis contentiosus est, nos talem consuetudinem non habemus neq; Ecclesia Dei, Et ad Theſſalonicenses. Denunciamus (inquit) uobis fratres in nomine Domini nostri Ihesu Christi, ut subtrahatis uos ab omni fratre ambulante inordinate, & non secundum traditionem quam acceperunt à nobis.

Quærenda
est ueritas in
Ecclesia.

Calumniosa igitur atq; etiã inepta est ista tua quæstio, dum ais, Quare non quæritur Ecclesia in Christo, in ueritate, in scripturis? Quasi uero extra Christum quæramus nos Ecclesiam, Quod ne somniauimus quidem unquam, Aut quasi non omnes hæretici arrogant sibi Christum & ueritatem & scripturas atq; etiã Ecclesię nomen. Qui uult ergo uere Catholicus esse, ueritatem quærit in Ecclesia potius quam Ecclesiam in ueritate. Nam ab Ecclesia, quæ est basis ueritatis, debet addiscere ueritatem & non ex seipso de ueritate præsumere, sicut faciunt hæretici, qui sapiunt superbe plus quam oportet. Reuera igitur non sunt in Christo, qui non sunt in Ecclesia, Nam & tu ipse fateris, oportet

Non Ecclesia, sed schismatica turba uere misera est.

re nos in capite & corpore uere coniungi. Impie autem discis Ecclesiam Christi omnium miserrimam, cum non possit misera esse quæ Christum, ueræ foelicitatis authorem, semper secum habet, usq; ad consummationem sæculi, & spiritum sanctum paracletum, qui cum ea manet in æternum. Non igitur Catholica Christi Ecclesia, sed tua Muscule discors turba & schismatica Ecclesia, uere misera est & seducta, quæ ad portum pacis & foelicitatis nunquam perueniet, nisi reuertatur ad matrem, à qua per uos seducta infœliciter exiit.

Cæterum tuum de meo scripto iudicium cordatus lector
magni

In Musculi præfationem.

➤

magni facere non potest, tum quia aduersarius es, ideo iudex in propria causa esse non debes: tum quia uariat tua de illo sententia. Nam circa principium Epistolæ dicis, nihil aliud optandū esse quam ut libellus meus passim in omnibus Bibliopolarum officinis prostet ac saltem inspiciatur. In fine autem ais utilissimum fore, ut Cochleana fascinatio & Magia (sic enim uocas, pro tua in me modestia) quam lōgissime me propulsetur, Vocas item illud ociosi ac garruli hominis nugas, Voca ut lubet, prudens lector, qui utrumq; scriptum tuum meumq; uiderit, facile discernet, uter nostrum sit garrulior.

Quale Musculi iudicium

Quod si & alia uiderit, quæ hic ædidi, facile consyderabit, me non usq; adeo esse ociosum, si reputet secum, me ut sacerdotem Catholicum per Dei gratiam debere non solum legere et scribere, sed etiam orare, sacrificare, Canonicas persolvere horas quotidie, et reliquum functionis meę pensum præstare. Quorum nihil faciunt Euangelistæ noui, qui totam fœlicitatem suam constituunt in scientia, quæ inflat, et in laudē sermonis, quo plebis animos in Papæ & totius Cleri odium plurimis cum peccatis concitant, & in schismate confirmant. Hæc ad epistolam dicta sint.

Octobis.

DE PRÆFATIONE MV.

sculi & de eius Criminibus. Cap. II.

Quæ in zelum meum ludis, ad rem non faciunt, Ideo responsione non egent. Quod autē diuersos religionum ordines non minus sectas uis dici quàm dicuntur à nobis sectæ Lutheri & Zuinglij, longe aberras Muscule, Ordines enim illi publice sunt approbati per totā Ecclesiā,

Differentia inter sectas & religioſos r̄ ordines.

In Musculi Præfationem.

sectæ autem tuorum à Catholicis ubiq; sunt damnatæ, Ordines Monasticorum non discrepant ab inuicem in ijs quæ fidei sunt, Vestræ autem sectæ de maximis quoq; fidei nostræ rebus, non à nobis solum sed etiam à se inuicem dissentiunt, Quemadmodū supra ex Osiandri uerbis de Baptismo, de Clauibus, & de Eucharistia obiter memorauimus, & cōtentiosi libri utriusq; partis in publicum iam pridem euulgati per sese manifestant. Nō igitur ex nostra improbitate (ut ais tu) sed ex uestris dissensionibus & ex doctrinæ diuersitate factū est, ut alij Lutherani, alij Zuingliani dicantur, Osiander, n. non de nostris est, nihilominus edidit nuper libellū contra mendacia (ut ait) Zuingliani cuiusdā nebulonis.

Fœdus seducuntur à sectis Principes & Magistratus.

Recte igitur dixi, Principes & Magistratus Smalcaldia ni fœderis nequissima uerborum collusionē à uobis illudiac decipi, quia reuera concordēs inter uos non estis neq; in doctrina neq; in ritibus Ecclesiarum, Non potestis igitur in unum fœdus aut unius sectæ corpus stabili coire aut adunari consensu, sicut unus est in fide & religione consensus omnium sub Papa Ordinum ac Nationum, quæcumq; p Catholicis per tot iam sæcula habentur. An uero non seducitis Principes & Magistratus uestros turpissime, dum eis persuadētis, certum esse, qd schisma uestrum Deo placeat Responde ergo ad ea, quæ nuper contra eam absurditatē uobis obieci in consyderatione mea de concordia tractatu, quā egregius uis haberi Responsator, Non dixi uos ob hanc uenam aut potissimam causam Principum aut Laicorum seductores, qd eorum potestati & gladio subiecit Monachos & sacerdotes, sed ob alias quoq; causas & plures & lōge maiores, dum eos ex Ecclesiæ unitate in schismata & in hereses impias ac iam olim damnatas abducitis. Merito quidē patimur tribulationes istas propter peccata nostra, sed non iustificā

Non excusantur sectæ per Cleri peccata.

stificā

stificabuntur (ut supra quoq; dixi) per peccata nostra hæ-
 reses & sacrilegia uestra, Nō erant olim quoq; à peccatis im-
 munes Episcopi illi, qui accusationis libellos contra se in-
 uicem porrigebant Imperatori Constantino magno, in Cō-
 cilio Niceno, Nunquid uero ille propterea mox eos suo su-
 biccit gladio, aut eorum Iurisdictionem inuasit, aut pote-
 statē iudicandi eos usurpauit sibi? Nunquid census & præ-
 dia eorum rapuit sibi aut fisco suo? Nihil horum fecit, sed in-
 cendio datis accusationum libellis, palam dixit, sibi non esse
 fas aut potestatem iudicandi Episcopos. Recitantur hæc
 eius gesta non solum in libro Decretorum, sed etiam in his-
 torijs antiquis, in Ecclesiastica & in Tripartita, atque eti-
 am in historia Theoderiti, quam ē Græco translulit Ioa-
 chimus Camerarius, uester magis quàm noster, ut nulla ri-
 bi sit respuendi causa, quasi à nostris ea sint conficta,
 Quæ si legeris, inuenies ibi, quàm immania & Barba-
 rica sint tua tuique similibus in sacerdotalem ordinem
 scelera. Quibus & odiosam superaddis calumniam de
 bonis Ecclesiarum quasi regias (ut ais) opes acceperi-
 mus fraude & imposturis à Principibus. Sed notum
 est iam orbi, quàm nequam sit oculus uester, quo inten-
 ditis ad rapienda & reliqua Ecclesiarum bona, quæcum-
 que sacrilegijs uestris adhuc supersunt, Audiuī certe ali-
 quando ex ore pñj & Catholici Principis, Ducis Saxo-
 niæ G E O R G II. foeliciter in Christo defuncti, Sæ-
 culares Principes non possidere tam certis iustisq; & anti-
 quis titulis bona sua, sicut possident sua Ecclesiastici, Hi
 namq; ex pñjs Principum foundationibus & uoluntarijs do-
 nationibus sua habēt, illi autē longe alijs rationibus. Sed no-
 lim p hæc iniustas dicere possessiones, quas sæculares habēt,
 pterq; eas, quas p scelcrata incitamentā uestra cōtra omne ius
 & fas

Exemplum
Constantini
Magni.

X l. quæf. 1.

c. Sacerdoti-

bus X l. q.

1. c. futuram.

Histo. Eccle.

lib. 10. c. 2.

Histo. Tri-

part. lib. 2. c.

2.

Histo. Theo-

de. lib. 1. c. 11.

Oculus nes-

quam ad fas

crilegia respici-

ens.

In Musculi Præfationem.

& fas ab Ecclesijs & Monasterijs ui & sacrilego ausu rapuerunt, fuerūt quidem & ante conciones uestras peccata multa in Clero, sed non sunt propter Cleri peccata tā impia usquā in Germania à sæcularibus perpetrata sacrilegia, Vestrum est igitur hoc scelus. Cæterum de uestra defectione & inobedientia erga utramq; potestatem non opus est longa disceptatione, satis enim & Deo & hominibus nota est, Protestatus sum sæpe, rem mihi esse non cum Principibus & Magistratibus, sed uobiscum, contra quos mihi de doctrina & fide Ecclesiæ certamen est. Audi igitur nunc aperta rem sententiam meam, quā tamen superiorum iudicio & correctioni semper subiectam esse uolo.

Musculi Crimina. Dico sanete non solum impium et hæreticum infamēq; Apostatam, et castrorum Ecclesię defensorē ac transfugam, incestuosumq; maritū, uerum etiam criminis læsæ Maiestatis & perduellionis reum. Quia contra uoluntatem Cæsa. Maiestatis & contra publicum eius Edictum, atq; etiam cōtra plerosq; Recessus Imperiales, prædicas damnatas hæreses, & obædientes antea deuotosq; Cæsaris Imperio populos mandatis ac Edictis eius contumaces atq; rebelles facis, & ad periculosam diuisionem, quæ per hæreses uestras in sacrum. Ro. Imperiū irrepsit, scelerato studio cooperatus es, populumq; Augustensem piū olim & pacificum Cleri que obseruantem, concitasti ad expellendum Clerum Catholicum ē domibus proprijs. At dicis, Oportet Deo magis obædire quā hominibus. Quid audio?

Falsa excusatio. Nunquid Deo non obædit qui obædit Cæsari nostro, Principi Christiano & in fide Catholico? At non ignoras illud Apostoli, Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit, Tu autem resistis potestati, quia eius Edicta & mandata pertinaciter contemnis atq; transgredieris, Igitur & Dei ordina

Ro. 13.

ordinationi resistis, et per hoc certam & æternam damnationem tibi acquiris. Vane igitur obijcis nobis hic illud uerbum Apostolorum. Oportet Deo magis obædire quam hominibus. Hoc enim uerbum usque adeo te non releuat aut excusat a crimine perduellionis, ut bis potius reum te faciat. Reus es ras antea in facto, nunc et in uerbis reum te facis, quia per hec uerba Cæsaris nostrum impium et Deo contrarium facis, quasi non possis obedire deo, si obædires Cæsari, Quomodo potes igitur non ledere illius Maiestatem, quem uelut impium et deo, eiusque Euangelio resistentem habendum existimas. Neque item excusat te dictum illud Christi, Date Cæsari quæ sunt Cæsaris & c. Cæsaris enim sunt leges Impiales, at illæ prohibent hæreses semel damnatas iterum in questionem reuocare, Tu contra eas manifeste agis tot iam annis. Non das igitur Cæsari quæ sunt Cæsaris.

Act. 5.

C. de summa Trin. L. Nemo. Et de hæreticis per totum.

Hæc in te dico Muscule, non odij aut iræ affectu percitus, non conuiciandi libidine motus, neque uindictæ appetitu concitatus, sed iustæ ac piæ rationis consyderatione mature admonitus & inductus, Eo nimirum respectu, ut reliqui populi, quos in hæresis tuæ nassam pertrahere satagis, rectius consyderent quid sibi in religionis negotio sit agendum. Quantum ad tuam personam attinet mallet utique te in Ecclesia fratrem habere et amicum, quam ullo de crimine te accusare, quia si non esses a Satana per philautiam subuersus et in malo pertinaciter obstinatus, multum inter fratres in Ecclesiæ unitate per Dei gratiam ædificare posses, Quoniam uero uicinis quibusdam populis à te periculum imminere dicitur, per hæc, quæ tibi nunc obijcio, crimina, eos fideliter admonere cupio, ut mature consyderent, quid nam Deo & hominibus honeste respondere

Cur tot criminum reus agitur Musculus.

C

queant

In Nuncupatoriam Musculi Epistolam,

queant, si talem tam infamē & criminofum Apoftatam et lupum ſua ſponte receperint, ut pium ac ſimplicem gregem Domini ex Eccleſiæ Vnitate in damnabile & tot iam ſeculis in Vualdenſibus & Vuiclephitis prædamnatum, ſchiſma hæreſimq; pertrahat. Si putas tibi à me iniuriam aut calumniam fieri, ecce leges ſunt & iudicia publica, uoca me in ius, niſi de ijs omnibus te conuicero criminibus quæ ſupra tibi obiecti, pœnam talionis ſubire non recuſabo. Nouit cor meum Deus qua id ratione faciam, An putas me ita dementem, ut temere & abſq; cauſa uelim in me concitare tot doctōrū ac diſertorum hominum ſtylos & odia, totque Germaniæ populorum, qui ſeducti ſunt, iras minasque & pericula? Non ſum ita demens petulanſue aut procox quietiſque inimicus, Muscule, Lex Dei urget me, quæ ait in Deuteronomio. Si tibi uoluerit perſuadere frater tuus, filius matris tuæ, aut filius tuus &c. non acquieſcas ei, nec audias, neque parcat ei oculus tuus, ut miſerearis & occultes eum. Agitur inter nos de extremo tot Milium animarum periculo, quod procul dubio longiſſime præponderat omnibus corporum terreſtriumq; bonorum periculis. Non licet igitur mihi per conſcientiam ad omnia conuiuere, diſſimulare, tacere & quieſcere, Quemadmodum & in Oſiandrum nuper dixi. Si enim inhumanum eſt & contra proximi charitatem inofficioſum, periclitanti corporaliter in aqua aut igne non accurrere & pro uiribus opem ferre, Quanto inhumanius eſt & magis inofficioſum, nihil curare nec occurrere, ubi periclitantur tot milia animarum, quæ non temporaliter, ut corpora, ſed æternaliter perituræ ſunt, ſi ex Eccleſiæ gremio in quamcumque hæreſim pertractæ fuerint?

Si qua ciuitas Imperialis, in ſcio & inuito Imperatore, deſit

Cur tot oſ
dia in ſe con
citāt Coch
læus.

Deut. 19.

deficeret sua sponte ad Venetos aut ad Regem Franciæ, Quam gra-
 Quis non improbaret eius factum? At centuplo grauius ueccrimen
 peccatum esse crediderim, in fide & religione deficere pro- est, ad ullam
 pria sponte ab Imperatore Catholico ad Lutheranos aut sectam defis-
 Zuinglianos, quos ipse Imperator publico Edicto & Im- cere.
 periali Receptu solenniter damnauit. Nequaquæ enim ita
 damnauit Venetos aut Regem Franciæ, Leuius igitur for-
 ret peccatum, ad Venetos, aut ad Gallos, quæ ad Lutheranos,
 aut ad Zuinglianos, ab Imperatore in fide & religione defis-
 cere, quanto uilius & minoris momenti est corpus quæ ani-
 ma. Quod si adhuc apertius dicendum sit, arbitror equis-
 dem grauius non esse peccatum, deficere ad Turcas, Tartar-
 ros aut Sarracenos quæ ad Lutheranos, Zuinglianos aut A-
 nabaptistas. Sub Turcis enim licet habere altaria, celebrare Turcis peio
 missas, inuocare sanctos, honorare imagines, ordinare sacer- res sunt Ses-
 dotes, confirmare baptizatos, inungere infirmos, facere mis- ctæ.
 sas pro defunctis, & id genus plura, quæ Constantinopoli
 & in Græcia passim sub Turcarum Imperio à Christianis
 fiunt. Athorum nihil retinere aut obseruare permittitur in,
 & sub impijs & perdidis sectis prædictis. Quare Turcis mul-
 to remissius erit in die Iudicij quàm illis, Non enim impie
 prætendunt sacrosanctum nomen Christi & Euangelij
 suis erroribus & impietatibus Turcæ, sicut faciunt istæ Ses-
 ctæ, Quemadmodum Lutherus ipse de hoc impio prætex-
 tu acerbissime repræhendit ac damnauit iam olim seditio-
 sos rusticos. Nec poterit perfidiæ crimen tam iuste obij-
 ci Turcis, sicut his sectis. Turcæ enim in catholica Eccle-
 sia nunquæ Christo nomē dederunt, nec in nomine Trinitatis
 baptizati sunt in Ecclesia, sicut contigit nouarū sectarum
 ducibus. O rem grauē & acerbam ac maxime horrendā, si
 quis recte oīa hæc consyderet, Quid poterūt obsecro hones-

In Musculi Præfationem.

Nova defes
ctio per Mu
sculum.

Iste respondere uel Deo uel Cæsari nostro hi, qui ultro accerserunt te, Muscule, uirum tot criminibus & impietatibus infamem & per te ab obedientia tum Papæ et Ecclesiæ, tum Cæsaris & Imperij perfide deficiūt: Fuerunt Maiores corū tantæ honestatis, ut te aut tui similem personam infamem, quæ secundum omnia iura probrosa & nullo honore digna censetur, ne ad mechanica quidem artificia recepissent.

Deficere à re
ligione gra
uius est quā
ab Imperio.

Hęc tu excūsas, quasi leue sit peccatum, circa religionem ab Imperatore, cui præstita et iurata fide publice obstrictus sis, deficere, modo circa terrenas Imperij res obedientiam præstes, sicut noui nūc Sadducæi, corpora tantum peccare dicunt, non animas. Quis uero nō clamaret, in eos uindictā dum esse igne aut gladio, qui in terrenis Imperatori nostro præstantes obedientiam, in religione ad Turcas aut ad Iudæos deficerent: At iam supra dixi, remissius fore in die Iudicij Turcis & Iudæis quam istis sectis, quæ Christi & Euāgelij sacra nomina impie prætexunt & usurpant ad perpetranda sacrilegia & alia impietatis facinora, Et Petrus in posteriori epistola sua manifeste dicit, quod melius erat eis, nō cognoscere uiam iustitiæ, quam post agnitionem retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato.

2. Pet. 2.

DE DISCORDIA INTER LUTHERANOS & ZUINGLIANOS Cap. III.

AIs Muscule, non uestra superstitione, sed nostra improbitate facti, quod uocamini uel Zuingliani uel Lutherani. Ego autem uerius dico, id factum esse, nō culpa nostra, sed ex uestra diuersitate in doctrina & rituum obseruatione, ac usu quotidiano publice. Quemadmodum testantur Lutheri ac Zuinglij contra se inuicem libri. Recens quoq; æditum recitauī supra testimonium Osiandri, quod magna adhuc permanet inter uos discordia, non solum in

Osiander in
Zuinglianū
nebulionem.

exter,

externis Ceremonijs, sicut tu dicis, sed etiam in doctrina, & quidem de præcipuis & maximis Ecclesiæ sacramentis, nempe de baptisinate, de clauibus Ecclesiæ & de Eucharistia, Quis non uideat (inquit Osiander) miseros zuinglia nos, cum argumenta nostra, quibus genuinum sensum uersuorum Christi asserimus, confutare non possint, nec sua probare, talibus mendacijs rude uulgus excantare, & mentis inopes efficere conari: Qui si uel scintillam spiritus sancti haberent, doctrinam suam tam impuris atq; impudentibus mendacijs sulciendam esse non putarent. Hæc & id genus multa recens ædita uerba, non mea sed Osiandri sunt, Cum eo igitur litiga, si tibi displicent Muscule.

Quod autem ea negas, quæ ego ex Actis uestris, cum Lutheri Vuittenbergæ habitis, & à uobis Francordicæ ad Mogonum scriptis, recitauī, magna profecto est impudētia, de qua miror equidem, quod apud tuos saltem, qui tecum Acta illa composuerunt, non erubescis. Nega ut lubet, ego actorum illorum exemplar scripturū habeo, à R. P. Augustino Mario, Suffraganeo Herbipolensi, felicitis memoriæ, ad me transmissum, Et Hagenoiæ uidi Autographum ea de re manu Phil. Melanchthonis mihi bene nota scriptum, Qua igitur conscientia negas nunc publice, quod tot testibus actum esse constat.

Videmini igitur mihi esse socij eorum, qui apud Esaiam dicunt, Percussimus fœdus cum morte, & cum Inferno fecimus pactum, flagellum inundans cum pertransierit, non ueniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus. Vere fœdus percussistis cum morte, qui tot Milia animarum per schismata uestra hæresesque iam olim damnatas, æternæ morti obnoxias & ad dictas facitis, & mendatia rhetoricæ calliditatis spem ue-

Mus acta
propria negat.

Sectarij spes
in mendacijs
Esa. 26.

De Discordia inter Luth. & Zuing.

stram ponitis. Tu igitur Muscule (non ego) astutam agis ipse uulpeculam, dum discordias uestras palliando dissimulas, & falsa excusatione tantum ad externas ceremonias referri iubes.

DE VRBE ROMÆ S. HIERONYMO laudata. Caput. III.

Non nego Romam typice aliquando dictam esse Babylonem, quando sub Idolatris Imperatoribus ebrua erat sanguine Martyrum Christi, & idolorum uarietate confusa, Sed longe aliud nomen habuit postea sub Imperatoribus Christianis, Romanisque Pōtificibus, Id quod ipsius Hieronymi (quē calumniose opponis Romæ) uerba clare testantur, quæ tu ipse recitas. Sed ad teloquar, inquit, quæ scripta in fronte blasphemiam, Christi confessione delecti, urbs potēs, Vrbs Orbis domina, urbs Apostoli uoce laudata. Sunt ne hæc criminantis uerba? Subtilis uis uideri Muscule, & non uides hæc laudis potius quæ uituperij esse uerba? At dices, in sequentibus eam uituperari. Audiamus ergo sequentia. Interpretare (inquit) uocabulum tuum, Roma aut fortitudinis nomen est apud Græcos, aut sublimitatis iuxta Hæbræos. Serua quod diceris, Virtus te excelsam faciat, non uoluptas humilem, An hæc uituperationis sunt uerba? totus profecto per impium in Romam odium cæcus es, si ita iudicas. Sed addis adhuc plura. Maledictionē (inquit) quā tibi saluator in Apocalypsi comminatus est, potes effugere per pœnitentiam, habens exemplum Niniuitarum. Hæc certe Hieronymi uerba nihil contra Romam faciunt. At hic protinus subiungis ac petis, ut doceam uos, quando post Hieronymi tempora maledictionem hanc per pœnitentiā Roma

Verba Hieronymi in laudem Romæ.

Pœnitentia Romæ sæpe acta.

Roma effugerit. Sed si oculos uidendi haberes, mox uideres in Leonis I. & Gregorij I. sermonibus & epistolis, quæ sæpe egerit post Sancti Hieronymi obitum pœnitentiam Roma. Quod quæso aliud est officium Pœnitentiariorum tum ad S. Petrum in Vaticano, tum ad S. Iohannem in Laterano, nisi audire pœnitentes, & confessione peccatorum audita, eis opera pœnitentiæ salubriter iniungere? Dic tu mihi uicissim Muscule, quando post obitum Hieronymi Roma unquam sine Pœnitentiarijs fuerit, Exceptis XL. diebus, quando in bello Iustiniani Imperatoris contra Gothos, incensa ac penitus desolata extitit. Non uituperauit igitur Romam Hieronymus, quando ad pœnitentiã eam adhortatus est, Quis enim tam sanctus est, ut pœnitentia non egeat? Non fuit ergo Hieronymus contra Romam, quam dixit Orbis dominam & Apostoli uoce laudatam, Nec Roma contra Hieronymum.

Quare improbus mendaxque cauillus est & impudens cas
 lumnia, ubi ais, Roma uestra quem uiuum expulit, mortuum
 colit, Non enim expulit eum Roma, sed ipse sua sponte Ro
 mam dimisit, ut in terra sancta, ubi steterat pedes Domini,
 & pœnitentiam ageret pro peccatis suis, & sacram scripturã
 clarius intelligeret, Neque colit eum Roma, tanquam idolum aut
 nouum Deum aliquem, sicut calumniã ini uos Hagioma
 stiges & pietatis nostræ erga sanctos Dei osiores & rosiores
 impij, sed colimus eum ut hæredem Dei & cohæredem
 Christi, sicut docet nos Apostolus ille, cuius uoce laudata
 est Roma, Romanorumque fides approbata, quam in uni
 uerso Mundo annunciari dicebat. Quis igitur es tu Mus
 scule, arrosor maledice, atque etiam maledicte, ut reprobos
 Romam, quam laudauit Apostolus, sicut ex Hieronymo
 tu ipse testaris? Quare nullus uestrum respondet mihi de
 impia

Calumnia
 in Romã &
 in Hiero.

Rom. 8.

Musc. cons
 tra Paulum

De Vrbe Roma

impia in Hieronymum calumnia Lutheri circa Homou
fion: Quanti autem fecerit sanctus ille fidem Ro. Ecclesiæ,
eamq; totius Oriētis Ecclesijs prætulit, recitauis uobis sepe
ex ipsius ad Damasum Papam Epistolis, Vos autem ad rē
non respondetis, uanis calumniarum atrocioribus scurrili
ter occupati.

DE ALTARIIBVS CHRI.

sti in Ecclesijs. Cap. V.

Plura Christi
sti altaria Cō
stantinopo
li quā Au
gustæ.

INDigne accipis, Muscule, q̄ dixi per tuas potissimum in
temperies infaniasq; plusq; Turcicas factum esse, ut hos
die plura sint Christi altaria Constantinopoli quā Augu
stæ, Dixi, fateor, sed dixi condolenter, Dolet enim mihi, tã
tum tibi complicibusq; tuis in pulcherrima ciuitate Augu
stæ licuisse ac permissum esse, ut uere dicere possimus, Cō
stantinopoli, ubi dominant Tarcae, plura esse altaria Christi
quā Augustæ, Non nego equidem Constantinopoli præ
dominari Machomericam impietatē, Vere nihilominus as
firmo, plura illic esse altaria Christi quā Augustæ, Quē
admodum Romæ, olim temporibus Domitiani, Traia
ni, Decij & Diocletiani prædominabat̄ utiq; impietas Ido
latræ, Multa nihilofecius erant & Christi templa atq; alta
ria Romæ illis tēporib. in quib. Martyres & alij Christiani
Christū colebāt. Inuenies (credo) Augustæ mercatoris as
liquos, qui Constantinopoli fuerint, Ex ijs ergo interroga,
quot nam habeant illic altaria Veneti, quot Genuenses, q̄t
Rhagusiani, quot Græci, & eorum magnus Patriarcha, &
quo etiam Græci, qui Venetijs habitant, sacerdotes petere et
recipere solent, ad suorum altarium, quæ Venetijs habent,
ministeria peragenda.

Hanc

Hanc ergo horrendam ignominiam & infamiam tuis Muscule infanijs plusquam Turcicis debent Augustenses acceptam referre, quod Christiani uere dicere possunt & Imperatori & cunctis alijs regibus & Principibus Christianis in omni natione, quod plura sint hodie altaria Christi Constantinopoli quam Augustæ. Item quod tutius est sacerdotibus Christianis, Christi sacrificium offerre Constantinopoli quam Augustæ. Item quod plures celebrantur missæ pro defunctis & pro pace illic quam istic, Item quod omnia Ecclesiæ sacramenta illic melius administrantur quàm istic. In summa quicquid ad ueros Christianos pertinet, uerius reperitur nunc Constantinopoli quàm Augustæ. Non ad populû Augustensis iniuriã hæc dixerim, sed ad confundendas superbie tuæ gloriationes, ut aperiãt oculos ij qui à te seducti sunt, & uideant, in quantû damnationis & infamiæ barathrum à te uisq; complicibus sceleratissime sint ex Ecclesiæ sinu abducti, conuertanturq; foeliciter & agant poenitentiam ac prima (ut ait in Apocalypsi Iohannes) operantur, facti nobiscum unanimes in una domo Dei sicut ante uos fuerunt, & omnia schismaticorum conuenticula derelinquant, Non sint Zuingliani, non Lutherani, non Anabaptistæ, non Euangelici uoce tantum, sed simpliciter Christiani, sicut nos sumus, & sicut ipsimet antea & maiores eorum multis sæculis semper fuerunt. Negare enim non potes, fuisse per uos novos concionatores intra XX. annos plures introductas aut per dissidia uestra exortas Augustæ sectas contentiosas & in fide erroneas, quam in sexcentis annis antea fuerunt. Testis est mihi Deus scrutator infallibilis cordis & renum, quod nihil horum dico contra conscientiam propriam, sed firmiter credo, cuncta sic esse & ita habere ut dixi, utinam mentirer potius in hisce dictis, libens

Quanta per
Musculum
infamia.

Apoc. 2.

Sectarū dis
uersitas in
troducenda.

De Altaribus Christi

ter enim propter tot animas aut iam perditas aut breui per-
dendas, si non resipuerint, uellē hanc de mendacio ignomi-
niā ferre, Tantum abest, ut gloriam ex ijs quærere cupiam.

Tu uero Muscule tantæ es hic improbitatis & impuden-
tiæ, ut contra manifestum factum, quod omnium qui intue-
ri uolunt oculis patet, non erubescis dicere, Non esse ullum
Christi altare apud Augustanos abrogatum. Vidi equidē
oculis meis, quid à uobis impie perpetratum sit in pulcher-
rimis Ecclesijs Augustæ, in Cathedrali B. Virginis, S. Vl-
rici, S. Mauricij & in plerisq; Monasterijs, ubi omnia diru-
ta & solo æquata sunt altaria, Quæ utiq; Christi, non
Iouis aut Veneris aut Baal, fuerunt. Dicimus quidem san-
ctorum quoq; altaria, ut Petri, Iohannis, Katherinæ, Bar-
bare &c. sed alia ratione quam altaria Christi. Non enim sa-
crificatur apud nos ullo in altari Beate uirgini, aut Sancto
Petro, aut ulli sanctorum, sed soli Deo in omnibus. Dixi
enim tibi ex Augustino, nulli sacrificandum esse creaturæ,
C.ij Dixi ex eodem contra Bullingerum tuum, quod nulli
martyrum, sed ipsi Deo martyrum, quamuis in memorias
martyrum, constituamus altaria. Christi ergo altaria dici-
mus, tum quod in eis offertur Christo, ut domino & Deo
nostro, tum quod in eis ipsemet Christus sacerdos est & sa-
crificium, Sanctorum autem altaria dicimus, non quod
in eis offeratur aut sacrificetur ipsis sanctis (quod non licet,
quia creaturæ sunt & ipsi) sed quod in memoriam eorum
consecrata sunt huiusmodi altaria. Hæc non ex me confin-
go, sed ex Augustino uobis recitauī.

Addis & aliud mendacium, dicens. Nostra Ecclesia tot
etiānum habet altaria, quot ad dominici corporis & san-
guinis mysterium necessario requiruntur. Intelligo hic Mu-
scole uulpinam tuam astutiam, qua decipis tuos, qui inter
mens

impudens
Musculi nes-
gatio de al-
taribus.

Ff. 1.

C. ij

Aug. 10. lib.
de ciui. Dei.
Et 20. lib.
contra fau-
tum.

Zuingliani
nullum ha-
bent altare.

De Altaribus Christi

mensam & altare non discernunt. Cum autem Græce doctus sis atq; etiam Hebraice, nō potes ignorare, altare ubiq; apud illos ab oblatione & sacrificio nomen habere. Nam *Suoria* Thyfia Græcis idem est quod nobis sacrificium, uictima aut hostia *Συστάσιον* Thyfiasterium idem quod altare. Hebræis quoq; altare *זבֿח* Mis beach dicitur à uerbo *זבח* Zabach, Quod est sacrificare, immolare, mactare. Quoniam uero uos Augustæ in mensis uestris nullum agnoscitis aut peragitis sacrificium, nullam hostiam aut uictimam, non recte dicis eas altaria. Cum igitur nullum prorsus in cœna uestra faciatis sacrificium hostiamue aut oblationē, nullum prorsus habetis altare.

Falso itaq; & fraudulenter dicis, tot etiamnum habere uos altaria &c. Quia nullum prorsus habetis, Nam tu ipse paulo post ita dicis. Nos, ut contenti sumus uno Christo, & unius Christi sacro sanctissimo mysterio, ita pluribus aris opus non habemus, sed una Dominica mensa contenti sumus. Dic mihi hic quæso uulpine arrosor, cur potius dicis nunc una dominica mensa quam una dominica ara. Cum differentiam hic statuas inter nos & uos in eo, quod nos plura, uos unum habeatis altare? Magis enim proprie diceres, pluribus aris opus non habemus sed una dominica ara contenti sumus, quam sic, sed una dominica mensa contenti sumus. Cum igitur neges sacrificium uictimamq; & oblationem ac hostiam in cœna uestra, falso gloriaris de altaris unitate, Quia non unum sed nullum prorsus habetis altare, Quia ubi non est sacrificium aut oblatio, ibi nullum est altare.

Quod autē petis à me, ut ostendam uobis exemplar ueteris Ecclesie, quod multitudini altarium, eidorum (ut tu no uo more dicis) ac sacellorum patrocinet, faciam id lubens,

Vulpina
fraus Mus
sculi

De Altaribus Christi

Quæ altaria
reprobantur
à prophetis

prius tamen nequiciam tuam, qua contra altaria nostra obijcis aliquot scripturæ locos ex prophetis, redarguam. Im-
pie sane obijcis nobis altaria Baal et aliorum Idolorum, quæ
reprehendunt prophetæ, Nos enim nequaquam talia habe-
mus altaria, qualia detestantur prophetæ in Israel & E-
phraim, Dixi enim supra ex Augustino nos uni Deo sacri-
ficare in altaribus nostris, Non multiplicamus Deos aut
Idola in altaribus nostris, sicut tu fraudulenter per impiam
calumniam nos arguis ac maligne traducis.

Vni deo
plura poni
altaria.
Exo. 17. &
30.
Psal. 87.
3. Reg. 19

Quod autem uni Deo plura liceat altaria ponere, testatur
aperte scriptura, in plerisque locis, Præcepit enim Deus ipse
Moyfi in monte Synai, ut duo faceret altaria, unum hostia-
rum, alterum Thymiamatis, Et David in spiritu ait, Alta-
ria tua Domine uirtutū. Item Helias propheta sic inquit ad
Deū, Altaria tua destruxerunt, et phetas tuos occiderunt.
Ex his facile intelligis, non esse impiū, uni Deo plura cons-
truere altaria, Ecce habes iam scripturas de altarum plurali-
tate. Nunc exempla quoque superaddam de antiquissimis
(de quibus modo constat) Ecclesijs. Negare profecto non
potes honeste aut rationabiliter, antiquissimas esse in Ger-
mania Ecclesias, quæ trans Rhenū sunt Colonia, Treueris,
& Moguntia, Quæ enim cis Rhenum sunt, longe sunt res-
centiores, Quandoquidem Cornelius Tacitus de Germa-
nia scribit, suo tempore nullas in Germania (hoc est, Cis Rhe-
nū) fuisse ciuitates. Inspice igitur, si libet, diligenter Constā-
tini Magni matrisque eius Helenæ magnificas templorum stru-
cturas, quæ adhuc hodie durant, Colonia, Treueris, et Rome,
ubi utique plura in uno templo inuenies altaria, atque etiam diuersa
in ijs sacella, non solum in planicie magna, sed etiam in cryptis sub
terra, Quod si hæc remotius posita esse causeris, ostendo tibi
propin-

Antiquæ in
Germania
Ecclesiæ

propinquius extructam Moguntiaæ ædem uetustam, quæ S. Gothardi uulgo dicitur, proxime ædem Metropolitanæ Ecclesiæ, in qua sane ædicula & inferne & superne conspiciuntur plura altaria, eaq; uetustissima, Quorum tria superne, non longe ab inuicem distantia, dicuntur iuxta ritum Græcorum extructa, bene alta, & parum ampla. Non infior tamen, intra proxime lapsos CCC. annos uehementer multiplicata fuisse altaria, magis quàm antea, Quod inde accidisse puto, quia rarius quàm antea communicare cœperunt Laici, quorum negligentia per sacerdotum sacrificia pie supplenda in pluribus altaribus uisa est. Hic satis mihi fuerit, impietatis te conuicisse, qui tot Christi altaria antiqua sacrilego ausu destruenda cœuisti contra ius & fas atque etiam contra Ecclesiæ ueteris obseruationem antiquissimam, absq; omni autoritate exemplo & ratione.

Cur multis
plicata sunt
altaria.

DE SACERDOTIO QVO- dam cunctis Christianis Communi. Cap. VI.

Hic nimis improbum ac procacem agis Momum Muscule, Vbi cum de re ipsa nihil habeas quod carpas aut repræhendas, uerba captas & uerbose contendis de uno aut altero uerbo à me neglectim prolato. Repræhendis itaq; me quod dixi, sermonem tuum priorem de duplici agere sacerdotio. Hoc tu negas, contra sensum cuiuslibet lectoris, Manifeste enim ibi de duplici loqueris sacerdotio, quorum unum affirmas, alterum negas. At dicis, q; hoc quis agere dicatur, quod uel efficere uel probare conatur, At nullus Grammaticorum unq; ita restrinxit hoc uerbum Agere ad hanc unam significationem, quàm tu dicis, Vsq; adeo enim multæ recensentur huius uerbi significationes in Calepino

Agere.

De sacerdotio cunctis

& alijs Dictionarijs, ut tædeat me nunc omnes perlegere. Audi ergo, quid de hac reprehensione tua scripserit ad me hifce diebus uir quidam egregie doctus. Quid nunc dicam (inquit) de alijs huius noui sophistæ, aut Sycophantæ potius, calumnijs, cum ita ludit uerbosissime in discrimine sacrificij propriij & impropiij, cum uerbum Agere cauillatur, & adstringit pro suo commodo significationem generalitatis &c. Ego certe simpliciter absq; omni fraudis aut calumniæ intentione dixi, qd sermo tuus de duplici agat sacerdotio. Agat inquam, hoc est, loquatur aut tractet. Nec uideo, in quo hic peccauerim. Agis enim ibi de duobus, quorum unum approbas, alterum reprobas.

Captator calumniarum.

Quod autem dicis, me de quæstioso tantum agere sacerdotio, & ueri sacerdotij, quod omnium Christianorum est, nulla cura tangi, manifesta est calumnia, quia tibi dolet, qd ego de isto generali sacerdotio plura scripturæ loca indicauim quàm tu fecisti. Rapis et hoc uerbum meum in calumniam, qd dixi, de hoc generali sacerdotio non opus esse longam inter nos contentione, cum nos Catholici omnes id confiteamur, nec ullus nostrum id unq; negauerit, Tu hæc uerba huc detorques, quasi hanc populo Christiano dignitatē inuideam & obscuratam uelim, Quod ne per febrim quidē somniaui unq;. Cauillaris & contra hoc, qd dixi, nos illud confiteri & non negare. At eadē ratione cauillari possis contra Euangelistę uerba ista, Et confessus est et non negauit, Ego nemultum temporis impendam & inaniter perdā circa huiusmodi cauillationes tuas, usq; a deo futiles ac uerbose procaces. Dicis mihi hic ita, Quos dabis mihi tuos & tuorum libros de hoc Christiano sacerdotio? De quæstioso autē & ficto uestro sacerdotio æditos libros quot plaustris capiferrisq; posse putas? Respondeo Muscule, & me & meos in Ec

Ioh. 1.
Scripta Catholicorum de utroq; sacerdotio.

in Ecclesia Catholica fratres & consortes, De utroq; scrip-
 sisse sacerdotio, Testes sunt libri sanctissimi uiri Iohannis Fi-
 scheri Rossensis nostris tēporibus in Anglia Episcopi, Tes-
 tes item libri eximij Theologi Clichtouci in Gallijs, Alfon-
 si in Hispanijs, Principis Carporum in Italia, ut de Coloniē
 sibus Louaniensibusq; & reliquis in Germania præclare do-
 ctis ac pijs Theologis hic nihil dicā. Ego certe ante aņos 24
 hac dere scripsi non nihil Teuthonice contra Lutheri librū,
 quem ad Germanicam ædiderat Nobilitatē, Et ante annos
 sex, cum defuncto Saxoniz Duce GEORGIO. sanctæ
 ac æternę memorię pio Principe ab Ecclesia Misnensi exu-
 lare cogerer, scripsi de ordinatione Episcoporū libellū con-
 tra nouas insanias uestras, in quo, sane int̄ alia multa sic di-
 xi: Duplex etenim est sacerdotiū in Christianismo, unū ge-
 nerale & cōmune omnibus Christianis, De quo Petri & Io-
 han̄is dicta supra citata intelligi debent. Omni, n. Christianis
 no conuenit, sacrificium Deo offerre spiritū contribulatū,
 cor contritū & humiliatum Psal. 50. sacrificiū iustitię, Psal.
 4. sacrificiū laudis Psal. 49. De quo & Apost. ait Heb. 13
 Per ipsum ergo offeramus hostiā laudis semper Deo, id est:
 fructum labiorum confitentiū nomini eius, Adduxi et alia
 quedā scripturę noui testamenti loca, quę hic breuitatis gra-
 tia omitto. Alterū uero (dixi ibidem) est sacerdotiū specia-
 le & externum, quod per Episcopum legitima ordinatione
 confertur. De quo Apostolus ait Heb. 5. Nec quisquam si-
bi sumit honorem, sed qui uocatur à Deo tanq; Aaron, Si-
cut & in ueteri lege, Duplex erat sacerdotium, unum gene-
rale & omnibus Israelitis cōmune. De quo scriptū est Exo.
19. Vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta.
Alterū speciale, & filijs Aaron proprium, De quo ad ipsam
Aaron dictum est, Num. 18. Tu autem & filij tui custodite:
 sacerdos

Verba Cos-
 chlei de utro-
 que.

Sacerdotium
 spirituale

Sacerdotium
 spirituale et
 externum

De sacerdotio communi

sacerdotium uestrum, si quis externus accesserit, occidetur, Hæc ibi.

Mendacia
Musculi.

Ex quibus facile patescit, me recte dixisse, q̄ impudenti mendacio dixeris, De isto generali Christianorum sacerdotio antea neminem sciuisse quicq̄, Tu autem pergis adhuc impudentius alia super addere mendacia, nempe q̄ munus quoq̄ Episcopi ante hæc tempora Ecclesiæ incognitum fuerit, & neminem antea sciuisse, q̄ Paulus prohibitionem matrimonij & escarum dixerit esse doctrinam demoniorum

1. Timo. 4. Et q̄ os Domini dixerit, frustra colunt me docentes doctrinas & mandata hominum, Addis deniq̄ & hoc uniuersale mendacium, q̄ possis huiusmodi innumera exempla proferre, De quibus olim nihil fuerit cognitum Ecclesiæ, quantumuis in scripturis manifestissime sint expressa. Ergo ne obtenebratum fuit perpetuo per M. D. an

Incredibilia
credunt nūp
recta

nos lumen intellectus tot sanctorū patrum, donumq̄ scientiæ & pietatis eis subtractum, ut tot scripturæ loca tam expressa intelligere aut cognita habere non potuerint? Quis obsecro tam cæcus & iniquus potest esse iudex religionis &

Ecclesiæ, ut dicat aut credat, Spiritum sanctum ea paruulis humilitate sanctis patribus abscondisse tot sæculis, & reuelauerit nunc demum superbissimis & scientia linguarumq̄

mirabilia
...
...

peritia inflatis Apostatis uerum & genuinum tot scripturæ locorum intellectum impijs peccatoribus, hæresi, perfidia

incaestug & rebellione infamibus & pollutis? Cætera quæ uerbose contra me ex Teuthonico tuo recitas, lubens prætere

tere, fritiola enim sunt. Verbi gratia, q̄ dixi, in scripturis, cum tu Teuthonice dixeris, in scripturis noui Testamenti,

Et q̄ tu de nomine tantum, non de re & operatione sacerdotij locutus fueris. Siue ita sit, siue non sit, malo equidem nes

gligentia huius (non tamen calumniæ, quam tu falso im

putas

putas hic mihi) culpam agnoscere, quam Teuthonica tua nunc iterum relegere, & inquirere in ijs, an hic uerum dicas, usq; adeo tædūt me, scurriles illas uerbo sitates uel semel ad finem usq; perlegere. Neq; satis recorder, an uel semel omnes perlegerim, tanto grauabar tædio.

DE SPECIALI NOVAE

legis sacerdotio. Cap. VII.

EThic non parum tædij generat mihi maliciosa tua uerbo sitas, quæ conuicijs & ambagibus rem, quæ tangenda erat, eludit. probaui equidem ex Euangelio, Christum esse legisse duodecim Apostolos & LXXII. discipulos, Hos presbyterorum, illos Episcoporum tenuisse dignitatē et officium, affirmant sancti patres & cōmunis schola Theologorum, Adieci ex Concilijs, & ex S. Ambrosio, Episcopos dictos fuisse sacerdotes. Tu cum id negare non possis, dicis eos alia ratione dictos fuisse sacerdotes quam dicuntur sacerdotes nostri. Cum autē concedas mihi, non omnes Christianos fuisse Apostolos, Apostolos autem fuisse sacerdotes, nonne per hoc concedis mihi speciale in noua lege sacerdotium, quod non sit omnibus Christianis commune.

At dicis, illud alterius fuisse generis, quam sit sacerdotiū nostrum, Videamus igitur, quomodo alterius fuerit generis sacerdotium ueteris Ecclesiæ quam est Ecclesiæ nostræ. Græcis (inquis) dictus est ἱερεύς, id est, sacerdotū minister, ἱερόπρῶτον sacrum in genere ἱερόπρῶτον sacris operans, Cum igitur Apostoli & seniores sacris uacarent mysterijs, quid uenit eos sacerdotes uocari? Recte sic dicis Muscule, Quoniam uero nostrorum quoq; episcoporum & presbyterorum præcipuum opus & officium est, sacris mysterijs & diuinis rebus

Nō alterius generis fuit sacerdotiū ueteris Ecclesiæ quam est præsentis

E

uacare

De Speciali Sacerdotio

uacare, sicut testantur sacri Canones atq; etiam leges Imperiales. Quid quæso uetat eos uocari sacerdotes?

Vacare rebus
diuinis
sacerdotes.

At dicis eos hodie prophanis uacare rebus, non diuinis. Esto, quod aliqui abutantur officio suo, Ideoq; neq; Episcopi neq; sacerdotes digne uocentur. Quid obstat hoc bonis Episcopis & presbyteris (qui pie ac studiose sacris uacant rebus) quo minus sacerdotes uocentur? At uos scelerati facrarum rerum uastatores, eos præcipue sacerdotes, qui in Carthusia alijsq; monasterijs deuotissime sacris mysterijs diuinisq; rebus uacant, persequimini, & propter Apostasiam ueltram exterminare conamini. Dic mihi igitur, cur neges eos iure sacerdotes dici, qui præ alijs hominibus tantopere sacris uacant?

Sacerdotes
temporibus
Apostolorum.

Si ergo ministris Ecclesiæ coeptum est (ut ais) post Apostolorum tempora tribui hoc nomen sacerdos, Cur tu reprehendis hodiernos in Ecclesia Catholica Dei ministros Episcopos & presbyteros dici à nobis sacerdotes? Ego autem ex Dionysio Ignatioque & ex Clementis Anacletique epistolis probaui, Episcopos & presbyteros etiam Apostolorum temporibus dictos fuisse sacerdotes, Quid ad eorum dicta respondisti uerbosissimus alioqui disputator?

Cōsecrati
sacerdotes un
ctione etiam
Apostolorum
temporibus

At dicis, illos priscorum tempore non fuisse sacerdotes unctione alijsq; Ceremonijs ab Episcopo, ut nunc fit, consecratos, Sed fallum te dicere conuincit in Ecclesiastica Hierarchia Dionysius ubi de unctione & de Ceremonijs proluxe tractat. Neq; tu & omnes complices tui poteritis ostendere certum tempus post Apostolos, quo coeptum fit, consecrare & ordinare sacerdotes ijs Ceremonijs, quibus consecrantur adhuc hodie, Neq; item certū demonstrare tempus potestis, qñ coeptū sit in missa hostiā aut sacrificiū offerre.

Sceleratissime enim deceptus fuit à Vuittembergensibus

sibus Dux Saxoniae Elector Fridericus, quando petijt ab eis, ut indicarent sibi certum tempus, quo cessasset missa Apostolica & inceperit missa Papistica, Quemadmodum et tu id nunquam demonstrare poteris. Aut si confidis, attenda, & profer nobis certum saeculum saltem aut annum, in quo aliter sacra peragere coeperint Papistae (ut nos uocas) quam ea peregerunt Apostoli & eorum successores. Quando id efficias Muscule Ad Kalendas Graecas scilicet. Ego enim contrarium semper, Deo bene iuuante, ostendere potero ex antiquissimis Apostolorum discipulis, Dionysio, Clemente, Anacleto et Ignatio qui nobis contra uos de oblatione et sacrificio testificantur in sacrorum peractione. Et post eos antiquissimi Irenaeus, Tertullianus, Cyprianus, & post hos reliqui oēs continua serie et successione usque ad nos, qui ab illis uelut per manus accepimus, sufficiat autem hic breuitatis gratia ex Dionysio pauca referre, quibus aerea frons tua reperiatur ut erubescat modicum.

De Missa
quaestio du-
cis Friderici
Elect. Saxo.

Oblatio &
sacrificiū in
missa semper
fuit.

Dionys. de
Eccle. hier.
cap. 5.

Vt ostendatur (inquit) sacerdotij nostri perfunctio, inordinata omnia & incomposita atque confusa, ab se arcere semper atque cohibere, Ornatum uero atque ordinem & grauitatem in proportionibus sanctorum ordinum suorum exhibere. Ex his cognoscit lector, quid per uos Apostatas moliatur Sathanas, Nempe ut reiecto ab Ecclesia sacerdotio tollatur ornatus ordo & grauitas, omniaque fiant inordinata incomposita & confusa.

Antiquitas
unctionis.

Quam impie uero ac mendaciter dicas Muscule, olim sacerdotes non fuisse ab Episcopo unctione consecratos, idem docet Dionysius in eodem capitulo, sic dicens. Etsi enim a sacerdotibus quaedam perficiuntur uenerabilia signa, nunquam tamen diuinam regenerationem sine sacratissimo consumabit unguento, Neque sacrosanctae communionis sa-

De Speciali Sacerdotio.

cramenta perficiet, nisi signis tanti mysterij altaribus uenerandis impositis. Ne ipse quidem sacerdos erit, nisi Pontificalibus officijs ad hoc fuerit promotus. Ecce Dionysius, Apostolorum Pauli & Iohannis discipulus, uocat unguentum sacratissimum, quod uos Apostatae uocatis rancidum oleum.

Reprobatio nouæ ordinationis. Et sacerdotem esse negat, qui non fuerit ad hoc Pontificalibus officijs promotus. Vos autem reiicitis nunc sacerdotum ordinationes quas faciunt Episcopi, & manus imponitis quibuslibet ex plebe blateronibus, ut sint Ecclesiarum repente pastores, qui nullos ab ullo Episcopo ordines receperunt. Quod ante in Ecclesia Catholica nunquam fuit factum.

Sacerdotium quod offert. At dicis, hunc Dionysium, sicut & Epiphanium, non de missarico (ut uocas) loqui sacerdotio, sed de alio. De quo ergo: De eo, inquis, quod Euangelium annunciat, non de eo quod offert & sacrificat. Ego autem iam pridem in quinta Philippica uobis obieci clarissima eius uerba de eo quod offert. Sic enim ait. Sacerdos, quod hostiam salutarē, quæ supra ipsum est, litet, se excusat, ad ipsum primo decenter exclamans, Tu dixisti Hoc facite in meam commemorationem. Quid uos ad hæc respondistis?

Improbatio controversia de Dionysio. At dicis, de hoc Dionysio controuerti adhuc, sed non refert, quod uos controuertitis, qui sine fronte superbe omnia negatis quantumuis certa & antiqua, quæ contra uos uas opinioniones uestras faciunt, Da nobis alium Dionysium si potes, qui sic descriperit Petri & aliorum Apostolorum (quibus & ipse interfuit) præsentiam in obitu Mariæ uirginis Deigenitricis, & epistolam miserit ad Iohannem Apostolum & Euangelistam in Pathmo exulantem, & 25. annorum fuerit, quando Christo in cruce pendente uidit Eclipsim supernaturalem, constitutus tunc in Heliopoli, urbe Aegypti.

De diuis. no. m. c. 3

Aegypti. Si non potes indicare alium, recipe nobiscum hunc qui solus ista scripsit, & agnosce, quàm imple neges sacerdotium nostrum quod offert.

DE FIDE ET SEDE

Petri Apostoli. Cap. VIII.

NEgas item pari impudentia & procacitate S. Petrum Petrus Ro. Romanæ Ecclesiæ sacerdotem fuisse, Quod ego tibi Ecclesiæ sã ex Ambrosio obieceram. Quod Petrus (inquis) Ro. Ec. cerdos fuit, clesiæ sacerdos uel Episcopus, sicut traditur, fuerit, ne hoc silentio agnoscere uidear, cum bona tua gratia Cochlæe, firma fiducia dico, nec tibi ne cuiquam alij ex uestris probatu possibile est. Paulum Ro. Ecclesiæ Apostolum agnosci mus, Petrum nequaquã, Quem testimonio Pauli liquet A postolum fuisse Circumcisionis, non Gentium. Hæc tua sunt Muscule uerba, quæ uix protulisse ausus fuisses, credo, si meas legisses probationes, quas olim scripsi per Quatuor libros contra Velenum, qui pari furore negabat Petrum Romæ unquã fuisse, Aut si eum saltem legisses libellum, quẽ pro Hieronymo Emsero contra Lutherum (qui pro ma gno habebat mendatio, Petrum 25. annis Romæ Episco patum tenuisse) scripsi. In hisce enim scriptis tam multas uariasq; ac firmas ex omni testimoniorum genere probatio nes adduxi, ut nemo, nisi ferreæ frontis sit, negare aut cõtra dicere ullo honesti aut ueri prætextu queat.

Hic breuis esse cupiens, paucissimas referam, Vnam sã Quinq; pro bationes de sede Petri, Romæ sunã data. ne ex scripturis Pauli, quem mihi obiecis, alteram ex patris bus, tertiam ex legibus, Quartam ex historijs, Quintam ex rerum ipsarum euidentiã. Etenim Paulus ad Romanos scribens, sic ait mox in principio, Primum quidem gratias

De fide & sede Petri

ago Deo meo per Iesum Christū pro omnibus uobis, quia fides uestra annunciat in uniuerso mundo. Iam dic nobis Muscule, si potes, quis nam Romanos eā fidem, quæ sic annunciebatur & laudabatur in uniuerso mundo, docuerit, anteq̃ ad eos scripsit Paulus. Certum est sane, q̃ non docuerat eos illā Paulus ipse, quia clare testatur mox post iam dicta ipsius uerba, se rogasse Deum, ut prosperū haberet iter ueniendi ad eos, seq̃ desyderasse uidere eos, & consolari in eis per eam quæ inuicem erat fidem suam & illorum.

Pauli testis
monū pro
Romanis cō
tra nouas her
etias.

Et in fine eiusdem ad illos epistolæ rursus ita ait post longum salutandorum catalogum. Rogo autem uos fratres, ut obseruetis eos, qui dissensiones & offendicula, præter doctrinam quam uos didicistis, faciunt, & declinate ab illis: Huiuscemodi enim Iesu Christo Domino nostro non seruiunt, sed suo uentri, & per dulces sermones & benedictiones seducant corda innocentium. Uestra enim obædientia in omni loco diuulgata est, Gaudeo igitur in uobis, sed uolo uos sapientes esse in bono, & simplices in malo. Hęc ibi Paulus, quæ certe te tuiq̃ similes Ro. Ecclesiæ perfidos & rebelles Apostatas grauius perstringunt, qui tot dissensiones & offendicula, præter, immo & contra doctrinam quā Romani didicerant, facitis, non Christo Domino, sed uentri uestro seruietes, ac tot innocentium & simplicium corda seducentes.

Non Paulus
sed Petrus
primo docuit
Romanos
fidem & ob
ædientiam.

Ex hęc autem Pauli uerbis non solum fides (de qua in principio dixerat) sed etiam obædientia Romanorum in omni loco diuulgata iā erat, anteq̃ ad eos Paulus uenisset, Dic ergo nobis Muscule, quisnam docuerit eos ante Paulum fidem & obædientiam, si non docuit eos Petrus. Vis enim Paulum Ro. Ecclesiæ Apostolum agnoscere, Petrum nequaquā. Da ergo alium, si potes, qui ante Paulum docuerit

Romas

Romanos fidem et obædiētiam, tam excellenter, ut in uniuerso mundo annunciaret & in omni loco diuulgata esset, & noscum pro Apostolo, sacerdote, & Episcopo Romanæ Ecclesiæ tecum agnoscemus, Quem uero dabis miser alium, de quo non fias per impudentiam & stultam audaciam ridiculus & nostris & tuis pariter? Quum igitur alium dare nequeas, merito cōsufum te agnoscere debes, ut agas pœnitentiam, & ex mortuis à corde resurgas. Puto equidem hanc ex Paulo probationem apud quemlibet lectorem cordatum satis fore claram & ualidam.

Audi nunc alteram, quam ex patribus promisi probationem, Recitauifane XVIII. demonstrationes seu probationes contra Velenum ex patribus & classicis authoribus antiquis, Ideo uanissime dicis, De Petro nos probare non posse, Quoniã uero tunc, quando in Velenum scripsi, Irenej libri nondum erant per Typographos euulgati, non potui alia eius uerba referre præterq̃ ea quæ recitat in historia sua Eusebius Cæsariensis, Ideo nunc alia ex originalibus producimus, quæ & alijs Romanæ Ecclesiæ desertoribus interea nō paucis obieci, ad quæ muti permanent usq̃ adhuc. Verba igitur Irenej sic habent. Sed quoniam ualde longum est, in hoc tali uolumine, omnium ecclesiarum enumerare successiones, Maxime & Antiquissimæ, & omnibus cognitæ, à gloriosissimis duobus Apostolis PETRO & PAULO Romanæ fundatæ & constitutæ Ecclesiæ, eam quam habet ab Apostolis traditionem & annunciatam hominibus fidem, per successiones Episcoporum uenientem usq̃ ad nos, indicantes, confundimus omnes eos, qui quoquo modo uel per sui placentiam malam, uel uanam gloriam, uel per cæcitatem & malam sententiam, præterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentorem principem

II.
Probatio ex
Irenæo.

Euseb. lib. 9.
c. 6.
Irenæus lib. 3. c. 5.

De fide & sede Petri.

principalitatem, necesse est omnem conuenire ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undiq; fideles, Hæc ille.

Magna Irenæi de Ro. Ecclesia testimonium.

Quibus utiq; tanto iustius, quàm procaci & impiæ negationi tuæ creditur, Muscule, quanto sanctior & Apostolorum temporibus propinquior fuit Irenæus Martyr & Pontifex quàm tu es. Audis ergo Ro. Ecclesiam, non à Paulo solum sed etiam à Petro fundatam & constitutâ esse, Immo ex ipso Paulo probauit supra, Ro. Ecclesiæ fidem & obædientiam in uniuerso mundo diuulgatam fuisse, anteq; quàm Paulus Romam uenit. Audis item, Ro. Ecclesiam maximam & antiquissimam & omnibus cognitam dici, & eius, quam ab Apostolis habet, traditionem fidemq; uenisse usq; ad tempora Irenæi, & per eam omnes confundi, qui aliter colligunt, Audis deniq; propter potentiorē principalitatem necessario ad eam conuenire omnes fideles omnemq; Ecclesiam. Vos igitur desertores illius neq; fideles estis amplius neq; ullam habetis ueram ecclesiam, sed omnes congregationes uestræ conuenticula sunt & synagogaë Sathanæ, in quibus nemo prorsus fidelis est.

Dura in feras sententia.

Pior Ariani Musculus.

Obieceram tibi dictum S. Ambrosij de sacramentis, qd S. Petrus Ro. Ecclesiæ sacerdos fuerit, Tu absq; omni fronte negas id, à quocumq; scriptum aut traditum fuerit, Pior in hoc longe & impudentior Ariani, qui Iulio Papere spondentes, quando propter discutiendam Athanasij causam erant citati, confitebatur utiq; Petrum Ro. Ecclesiæ Apostolum fuisse, licet iactitarent, eum ex Orientali Ecclesia Romam uenisse. Obijciam itaq; tibi nunc alium ex Ambrosio locum, relatu certe dignum, etiam si tu eum reieceris. Ita ergo habet in sermone, quem ad populum dixit publice in festo Natalis Apostolorum, Beati (inquit) Petrus & Paulus eminent inter uniuersos Apostolos, & peculiari quadam

Ambro. sermo. 67.

dam prærogatiua præcellunt. Verum inter ipsos quis cui præponatur, incertum est. Puto enim illos æquales esse meritis, quia æquales sunt passione, & simili eos fidei deuotione uixisse, quos simul uidemus ad Martyrij gloriam peruenisse. Non enim sine causa factum putemus, quod una die uno in loco, unius Tyranni tolerauere sententiam. Una die passi sunt, ut ad Christum pariter peruenirent, uno in loco, ne alteri Roma deesset. Sub uno persecutore, ut æqualis crudelitas utrumque constringeret. Dies ergo pro merito, locus, pro gloria, persecutor decretus est pro uirtute. Et in quo tandem loco Martyrium pertulerunt? In urbe Roma, quæ principatum & caput obtinet Nationum, scilicet ut ubi caput superstitionis erat, illic caput quiesceret sanctitatis. Et ubi Gentilium principes habitabant illic ecclesiarum Principes morarentur. Hæc disertissime S. Ambrosius, ad quæ tu sane nunquam uerecunde respondere poteris, nisi tuum reuoces errorem.

Tertiam probationem ex Imperatorum legibus publicis promisi, Ne uero prolixior, quam necesse est, fiat hæc disputatio, ex Codice Iustiniani Imperatoris omnium primam & solam recitabo legem, quæ sane non Iustiniani, sed Gratiani Valentinianiq; & Theodosij Maioris, qui simul Augusti fuerunt, extitit, Cunctos (inquiunt) populos, quos Clementiæ nostræ regit Imperium, in tali uolumus religione uersari, quam diuinum P E T R V M Apostolum tradidisse Romanis, religio usq; adhuc ab eo insinuata declarat, Quamq; Pontificem Damasum sequi claret. Quid habes Muscule, quod contra tres Imperatores istos honeste possis excipere; qui tam clare affirmant, Petrum Romanis

Probatio ex legibus.

C. de sum. Trin. L. 11

De Fide et Sede Petri

manis religionem tradidisse? Nonne rebellis es pijs per hoc Imperatoribus, qui in Romanæ religionem (quam perliis de reliquisti) uersari nunc recusas?

IIII.

Egesippus
lib. 3. c. 2.

Quartam probationem ex antiquissimo Christianorum Historico, nempe ex Egesippo, qui Apostolorum temporibus uicinus fuit, mutuabor. Erant (inquit) tunc temporis Romæ PETRVS & PAVLVS. Doctores Christianorū, sublimes operibus, clari magisterio, qui uirtute suorum operum Neronem aduersum fecerant, captum Magi Simonis delinimentis &c. Plura quidem lectu digna refert ibi de Petro, quæ Romæ ei contigerunt, sed quia breuis esse cupio, ea lectori inspicienda relinquo. Hęc enim pauca sufficiunt apud cordatos, negationis tuæ confutare procacitatem.

V.

Probatio ex
rerū euiden-
tia.

Quintam & ultimam probationem ex rerum euidentiā breuiter commemorabo, Sunt Romæ adhuc hodie sacratissimæ amborum Apostolorum reliquiæ, Capita & ossa eorum, quæ Cornelius Papa ex Catetumbis (loco extra urbis Moenia) transtulit, Vbi multa ac stupenda circa eorum confessiones (ita uocabantur reliquiarum loca) facta sunt miracula, Ne uero prolixior fiat narratio, remitto te ac lectorem quemlibet ad unam Gregorij Papæ I. epistolam, quam serio de hisce rebus scripsit ad Constantiam Augustam, uxorem Mauricij Imperatoris.

Greg. in res
glt. lib. 3.
epist. 30.

Verba Lutheri.

Quoniam uero tu Muscule hunc Pontificem horrenda calumniā omnium superstitionisissimum dicis, obijciam tibi pro illo Lutherum uestrum, primum tot turbarum & sceleratarum huius temporis authorem. Qui in plausibili apud nouarum rerum studiosos libello de potestate Papæ sic habet, Ita uidemus (inquit) & Romanos Pontifices semper fuisse

fuisse honoratos, ut successores Petri, & Primo loco habitos. Et in hoc recte & laudabiliter actum est & agitur, agendumque est sine querela. Hæc Lutherus. Cum quo litiga si uis, qui negas Petri successores esse Romanos Pontifices.

Videamus ergo, quam magna sit ratio, quæ te contra totius mundi communem sermonem & testimonium cogit negare Petrum Romæ fuisse. Petrum (inquis) testimonio Pauli liquet Apostolum fuisse circumcisionis, non Gentium. Et allegas uerba Pauli ad Galatas. At in illis non habetur hæc clausula, Non gentium, quam tu per crimen falsi adiecisti. Est igitur inepta ac prorsus inualida hæc tua ratio, Tum quod uerba Pauli corrumpis, Tum quod prauè intelligis, Etsi enim præcipue Petro Circumcisionis & Paulo Gentium tribuitur Apostolatus, Vterque tamen utrumque Apostolatam exercuisse reperitur, sicut in actibus Apostolorum commemorat Lucas Euangelista. Petrus enim conuertit ad Christum Cornelium Centurionem & alios gentiles qui cum eo erant. In quos & spiritus sanctus uenit antequam baptizarentur, stupentibus & aduersus Petrum disceptantibus ijs qui ex circumcisione fideles erant. Paulus uero mox post receptum per manuum impositionem Apostolatam abiit cum Barnaba ex Antiochia in Cyprum, & cum uenissent Salaminam prædicabant uerbum dei in Synagogis Iudæorum, similiter fecerunt paulo post in Antiochia Pisidiæ, ubi egregiam ad Iudæos orationem habuit Paulus, Cum autem illi non acceptarent uerbum salutis, dixerunt eis Paulus & Barnabas. Vobis oportebat primum loqui uerbum Dei, sed quia repellitis illud, indignos uos

Inualida
Musculi ratio.

Petrus non
solum Circumcisionis
sed & gentium
Apostolus fuit.

Acto. 10.
& 11.
Act. 13.

De Fide et Sede Petri

iudicatis æternæ uitæ. Ecce conuertimur ad Gentes.

Christiani
Rom. ex Iu
dæis & gen
tibus.
Rom. 16.

Erras & in hoc, quod putas Romæ Gentes tantum, & non Iudæos, ad Christum conuersos fuisse, Ad utrosq; eim scripsit Paulus suam ad Romanos epistolam, & in catalogo eorum, quos saluari iubet, multos ex circumcissione commemorat. Inter quos notanter recenset Andronicum & Iuliam, quos dicit cognatos & concaptiuos suos, qui sunt (inquit) nobiles in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo Iesu. Si ergo isti ante Paulum fuerunt in Christo, Quis eos rogo conuertit, si hoc non fecit Petrus? Constat sane ex uerbis Pauli, quod fuerint Christiani Romæ, antequam ipse Romam uenit, Constat item ex Actibus Apostolorum, quod ipse Paulus, cum uenisset Romam, mox post tertium diem conuocauit ad se primos Iudæorum, qui nondum erant Christiani, Dicebant enim ei. De secta hac notum est nobis, quia ubiq; ei contradicitur. Constat ergo te in hoc quoq; longe à uero aberrare.

Cathedra
Petri Rom.

Reprehendis me marginali quoque annotatione, quæ sic habet, Sedem Petro tribuis, cum fuerit Apostolus, mandatumq; à Domino acceperit eundi in orbem uniuersum, non Romæ sedendi. Nunquid uero ego primus aut solus sum, qui Petro Cathedram aut sedem Apostolicam Romæ tribuo? Certe antiquissimus inter Latinos Tertulianus sic habet. Percurre (inquit) Ecclesias Apostolicas, apud quas ipse adhuc Cathedræ Apostolorum suis locis præsententur, apud quas authenticæ literæ eorum recitantur sonantes uocem, repræsentantes faciem. Si Italiæ adieceris habes Romanam. Vnde nobis quoq; autoritas præsto est statuta. Fœlix Ecclesia, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt, Vbi PETRVS passioni Domini

Tertul. de
prescrip. hæ
reti.

minicę

minicæ adæquatur, Vbi Paulus Iohannis exitu coronatur
Vbi Iohannes Apóstolus, posteaq̄ in olcum igneum de-
mersus, nihil passus est, in Insulam relegatur. Hæc Tertul.

Fatue ergo negas Muscule Apostolorum sedes & Ca- Fatua sedis
negatio.
thedras, ex eo, quod dixit ad eos dominus, Ite in orbem
uniuersum, Non enim dixit hoc singulis seorsum, sed om-
nibus in unum congregatis, Non fuit igitur necessarium,
ut unusquisque Apostolorum per uniuersum orbem cur-
reret, neque ulli hoc possibile fuisset, Neque ita currendum
fuit ut sedere nunquam liceret, fatua est hæc opinio, licuit
enim sedere Apostolis in Cathedris docentium, ut Christi
fidem populos docerent. Nimis igitur procax est hæc tua
repræhensio de sede.

Nec iustior est ea, qua de fide Petri me repræhendis, V- Fides Petri.
bi quæso dixi ego, Nos credere in Petrum, sicut improbe
cauillarís, Non credimus in Petrum, sed in Christum, cui-
us fidem Romanos docuit Petrus, Quam & Paulus com-
mendauit, quæ annunciatur in Vniuerso mundo, Et hæc
fides non deficiet, sicut pro Petro rogauit patrem ipse Do-
minus, etiam si rumpantur illa cunctis hæreticis, quia uer-
bum Domini manet in æternum, Docuit utique sacrifican-
di ritum Romanos Petrus, docuit eos orare & sacrificare
pro uiuis & pro mortuis, Id quod probaui ex Chrystosto-
mo alijsque authoribus antiquis anno superiore aduersus
duos Osiandri sermones de Purgatorio, Et probatur id ip-
sum ex antiquissimis Ro. Pontificum Clementis, Anacleo-
ti, Alexandri & aliorum epistolis decretalibus, Sed tu per-
fricta fronte omnia, quæ tuæ fatinæ non sunt, negas, quan-
tumuis nota, antiqua & per totum orbem testificata fue-
rint.

DE HAERETICIS, QVI-
nam sint. Cap. IX.

Grave crimē
hæreseos.

Ad leges &
Canones
prouocatio.

SCio equidem, Muscule, quàm magnum & horrendum sit crimen hæreseos, secundum leges & Canones, Quod certe nulli uiro bono intendere scienter uelim, Vobis autem sceleratis & perfidis Apostatis, quibus boni uiri nomen ne quaquam conuenire potest, Intrepide crimen illud impingō, non ex odio quidem personarum priuato, cum non sit mihi ullum priuatim uobiscum negocium, sed ex publico erga fidem & Ecclesiam atque etiam erga sacri Imperij honorem & tranquillitatem zelo, Quid enim relinquit nobis furor, maliciaq; & impietas uestra imperturbatum? Si cui ergo uestrum facio iniuriam, cur in ius me nemo uestrum uocat? Nolim profectō contra leges & Canones uel si mortalium scienter uel minimam inferre iniuriam, At Lutherum, scelerum uestrorum armiductorem, tam frustra supra 24. annos, ad iudicium uoco? Et non eum modo, sed & quemlibet ex uobis, qui causa illius publico committere ausit iudicio, Audis hæc rebellis & seditiose impietate Apostata? sunt leges & Canones, si ullam tibi facio iniuriam, cur in ius me non uocas? Nunquid fugitiue Imperij fines relinquo, ut non possim sub Imperio uocari in ius? Potuissē quidem iam pridem apud externas Nationes inuenire honestam uiuendi & sustentandi hoc paruum & inualidum minimeque delicatum corpusculum, conditionem, non semel oblatam, ubi licuisset mihi, citra periculum, non uobis modo sed etiam ijs quos nequissime seduxistis, uerum dicere, & quid audire meriti estis publice pronuciare, Sed retinet me in finibus Germaniæ non modo

do dulcis amor patriæ, uerum etiam cura zelusque tot
Miliū animarum, quæ uestro scelere & immani impie-
tate mæternum pereunt, Quibus libenter qualemcumque
opem, quādo cumque cum periculo meo, ferre uelim, si
uocem meam exaudirent.

Dico igitur te, Muscule, hæreticum, etiam secundum Vere hæres-
ticus Mus-
culus. eam definitionem, quam tu ex Augustino mihi præscri-
bis. Dico inquam te hæreticum, quod temporalis commo-
di, & maxime gloriæ principatusque tui gratia, falsas ac no-
uas opiniones uel gignis uel sequeris, Dic mihi Veterator
scelestè, Quis Concionatorum inter Catholicos Augu-
stæ unquam tantum commodi uanæque gloriæ & princi-
patus in negocijs tam publicis quàm priuatis consecutus
fuit, quantum tu per sceleratas hæreses, partim antiquas,
partim nouas, consecutus es? Quis Concionatorum an-
tete tot Equitibus pompose Vuerdeam deductus fuit, si-
cut tu nuper deductus es? Vnde hæc tibi gloria? Vnde
tanta in præclara & opulenta ciuitate potentia tibi homini
Apostatæ & per scelera tantum nobili? Quis es ergo &
qualis, ut etiam optimis ciuibus timori esse debeas?

Certe neque dignitate neque eruditione neque elo- Mus. Peior
Paulo Samo-
sateno. quentia (qualiscumque tibi sit) superas, ne æquas quis
dem, antiquum illum hæreticum, Paulum Samosate-
num, Patriarcham olim Antiochenum, Superas autem
eundem superbia (licet ille ualde superbus fuerit) malis-
cia & impietate atque rebellionè, Nunquam ille sacer-
dótium & sacrificium nouæ legis negauit aut abrogauit
blasphemauitue, sicut facis tu publice inuulgatis libris,
Nec altaria diruit nec missas aboleuit, nec sanctos in cælo
inuocari prohibuit, neque mortuis uiuorum preces &
suffrag

De Hæreticis.

suffragia denegauit, nec Ro. Pontificem pro Antichristo, neq; Ro. Ecclesiam pro Babylonica meretrice habuit, nec alias contra Eucharistiam & alia Ecclesiæ sacramenta Cere moniasq; impietates innumeras, quibus tu à planta pedis ad uerticem usq; pollutus es, exercuisse dicitur.

Euseb. lib. 7
c. 25.

In uno peccauit articulo, multum quidem impio & blas phæmo, unico tamen, De quo ita habetur in Concilij aduer sus cum epistola (sicuti refert in historia Eusebius) Nam cum ipse filium Dei negaret descendisse de cælo, sed à Ma ria coepisse & initium habuisse de terra, Psalmi, qui in ipsū dicebantur, et quibus in populo laudabatur, Angelum eum dicebant descendisse de cælis, fuit autem ad deo disertus ac subtilis ea de re disputator, ut multis Episcoporum aduersus eum habitis Concilijs Antiochiæ, uix tandem à Mal chione præbytero Antiochenæ Ecclesiæ (qui disertissimus erat & potens in uerbo atq; in omni eruditione perfectus, fidelissimusq; & omnibus uirtutibus adornatus) acri disputatione, excipientibus notarijs, per confessiones proprias conuictus est.

Ex paupere
diues per sa
crilegia.

Fuit quidem Paulo illi id tecum commune, quia quum prius egens fuerit & pauperimus, neq; ex parentum successionem neq; quæstus ullam occasionem habuerit honestam, ad summas tamen diuitias peruenerit non aliunde nisi ex sacrilegijs. Non dico quidem ad summas te peruennisse diuitias, ad tantas tamen per sacrilegam doctrinam tuam peruennisti, quantas, dum monachus esses, ne somniassti quidem. Sed & hoc tibi cum illo cõmune est, quia antiquis & iam de functis Tractatoribus insultas (uerbi gratia S. Gregorio, Damasceno, Bonauenturæ) & illis derogans, tuas laudes inuerecunde impudenterq; factas, Rhetorem magis te gerens quàm Ecclesiæ doctorem.

Rebellio

Rebellionem uero illum longe superas. Ille enim à patriar-
 chatu deiectus & excommunicatus, per rescriptum Imper-
 atoris Aureliani de ecclesia et domo Episcopali manu pu-
 blica pulsus est, Tu & sententia publica atq; ex ipso facto iam
 pridem excommunicatus, Episcopum, Loci Ordinarium unam
 cum omni Clero Catholico, e domibus proprijs & urbis ha-
 bitatione expelli plebè incitando curasti, & contra manda-
 tum et uoluntatem Imperatoris nostri CAROLI V. perma-
 nes usq; quaq; rebellis & in dānata doctrina pertinax. Quo-
 modo igitur pro hæretico te nō habeā, qui tam magno & im-
 pio hæretico longe peior esse conuinceris? Ait de illo Aug.
 quod in Concilio Niceno iussi fuerint rebaptizari Paulia-
 nistæ, Quam ualidum sit baptisma tuum, quod in Ecclesie
 despectum sine Chrismate & oleo sancto alijsq; Ceremonijs
 uel antiquissimis peragis, Deus nouit. De quo sane nihil te-
 mere pronuncio aut iudico. Mihi tamen persuadere nō pos-
 sum, in tanto Ecclesie despectu et contra eam pertinaci schis-
 mate, adesse gratiam & uirtutem spiritus sancti in remissionem
 peccatorum. Cumq; sis tam immanis Catholice Ecclesie
 oppugnator et hostis, Inuerecundo tamen mendacio dicis
 te hostilem animū haud quaquam agnoscere, idq; experiri
 ipsos aduersarios affirmas in ijs locis ubi sunt uestris inferio-
 res. At scriptū publicum Episcopi & Capituli Augusten-
 sis longe aliud narrat, & probare promittit amplius si opus
 sit. Ve igitur summarim uno uerbo concludam. Hæretici
 sunt & infideles, quicumq; Romanæ Ecclesie aduersantur,
 in doctrina & fide. Hoc ex Ireneo supra probatum, ac post
 cum Concilij generalibus legibusq; Imperatorum confir-
 matum est. Cum his ergo expostula, aut potius aduersari
 desine, si hæreticus esse uolis.

Plus rebellis
 Musi. quam
 Paulus ille.

Aug. de hæ-
 resib. c. 44.

Quale ba-
 ptisma Mus-
 sculi.

Irenæus lib.
 3. c. 3.

G Non

Non omnia quæ credimus in sacris

NON OMNIA QUÆ

credere & seruari debemus, In sacris literis expressa esse. Cap. X.

Malicia
Musculi

Hic improbissimum agis rabulam & Sycophantam, dum ex his uerbis elicis, me sentire, quod sacerdotiū & sacrificiū nostrū nō habeatur in scripturis, idq; centies & amplius mihi obijcis & inculcas, maliciose insultans, & incogitantia me arguens, quasi mihi ipsi contrarius fuerim, Vnde factum est, ut quidam ex eruditis, qui hoc scriptum tuum legit, & meum non legerat, scripserit ad me in hæc uerba, Eum (inquit) non ita impudentem esse puto, ut fingat, & affirmari quodammodo & negari à te, in sacris literis expressum esse, quod in Missa Christus offeratur. Quare postea per totam serè disputationem te urget ea parte, quæ contra te & pro ipso facit. Hæc ille, Dic ergo nugator impudens, ubi nam negauerim sacerdotium sacrificiumque nostrum (quod Missaticum Papisticumq; ludibrios seuocas) in scripturis expressum esse, aut ex scripturis probari posse. Nonne fateris ipse, me ad probationem eius locos ex Euangelicis Apostolicisque literis adduxisse? Ostenditur, si potes, ubi dixerim, illud ex scripturis probari non posse. Ab hac enim calumnia possunt me liberare uerba illa, quæ in primo ad Bullingerum tuum libro scripti. Quæ sane sic habent. Interim tamen in faciem tibi dictum uolo, me sic considerare in domino, ut per gratiam eius possim pro sacrificio Missæ multo plures in medium afferre scripturarum locos, quam tu aut ullus complicum tuorum possit ex scripturis probare, quod Tres in una simplicissima Deitatis essentia seu natura, debeant dici Tres personæ,

Gene. 4

sonæ, potius quam Tres uiri. Et stipulatum iam uolo inter te & me, quod Denos sim (Deo bene aspirante ac iuuantē) ex scripturis locos pro sacrificio Missæ prolaturus, quos tu singulos pro ista huius uocabuli personæ acceptatione ex Canonicis scripturis attuleris. Hæc ibi, Certe nunc quam dixi aut scripsi, ne somniaui quidem, quod sacerdotium aut sacrificium nostrum non possit ex scripturis probari, aut quod in eis non sit fundatum aut expressum.

Quare ista tua insultatio, centies & sæpius repetita, nihil aliud est quam nequissima pariter & impudentissima Sycophantia & calumnia, dum sic ais. Vides iam optime lector, Cochlaeum hoc non sentire modo, sed & palam scribere, sacerdotium hoc Papisticum & Missaticum non esse in sacris scripturis expressum. Hæc enim uerba in scriptis meis nusquam inuenies.

Sycophantia
Mulculi.

Euulgantur quidem nunc in Tribus Miscellaneorum libris meis permulti tractatus, quos diuersis temporibus locisque & ex uarijs occasionibus in religionis causa scripsi, sed non inuenies in eis septicipitem Cochlaeum, sicut septicipitem uobis tampridem exhibui Lutherum. Non enim meæ innitor prudentiæ, sed Ecclesiæ sensum ubique sequi & amplecti desydero. Ecclesia autem non est mobilis arundo, quæ in diuersas partes agitur, sed est columna stabilis & basis firma ueritatis. Ideo & ego non agor in diuersa dogmata sibi inuicem contraria, sicut facitis uos uentosæ eloquentiæ cultores, qui auram sequimini popularem.

Cur non est
Septiceps
Cochlaeus
sicut Luth.

112
errata

At dicis mihi, Cur ergo scripserim, Non omnia, quæ
G 2 credere

Non omnia quæ credimus in sacris

credere et seruare debemus, in sacris literis expressa esse. Nec
deuissse dei sapientiam, omnia mysteria fidei nostræ publi-
care & omnibus hominibus nota facere in scripturis, quas
Iudæi quoq; & Pagani uidere poterant, Respondeo, Feci
hoc ad amplius & manifestius retundendâ confundendâq;
& reprobandâ impietatem & erroneam sententiã uestrã,
per quam ausi estis abolere Missas, renocere quædam Eccles-
iæ sacramenta, aliãq; fidei nostræ mysteria, & antiquissi-
mos ritus, ueterumq; pijs obseruationes, ex hac quam præ-
tenditis ratione, quod in scripturis sacris non reperiantur ex-
pressa. Vt igitur omittam hic impias Lutheri uoces & insul-
tationes, quas in plerisq; libris, præsertim in eo quem Latio-
ne de abroganda Missa priuata, & in eo quem Teuthonice
contra falso dictum (u^{ra} ait) statum Ecclesiasticum, scripsit;
euomuit, ubi ait. Quod in scripturis non habetur, hoc pla-
ne Sathane additamentum esse. Et scurriliter insultans dis-
xit, Agite, prodite uiri Papenses, ostendite unum iota scri-
pturæ de ministerio uestro. Tua ipsius uerba, quæ & tu ipse
repetis, hic recensebo, sicut recitauiprius ex Teuthonico
tuo (quod tu alijs uerbis uertisti) fideliter. Pctimus (in-
quis) ut sacerdotium suum defendant, non sane per patres,
neque per Episcopalia Concilia, neque per longam consue-
tudinem. In quibus omnibus nullum est aut esse potest fun-
damentum in causa tantimomenti, sed per sanctas Biblicas
scripturas. Si quas ergo habent, proferant: Sin minus, ma-
nifestum est utique. sacerdotium eorum merum esse & ni-
hili, immo perniciosum sigmentum humanum.) Ad hæc
tua sic respondi, primum sane, quod sacerdotium nostrum
ex scripturis quoq; probari ac defendi potest, sicut factum
est, cum à plerisq; alijs hæresum uestrarû consutatoribus,
tum

Insultatio
nes Lutheri.

Insultatio
nes Musculi

Cc iij.

Responsio
Cochlæi.

tum à me ipso in non paucis aduersus Lutheri, impias infan-
 nias libellis, præsertim Teuthonicis, Contra quos nemo ue-
 strum replicauit. Hæc Muscule uidisti, atq; etiam obijcere
 mihi ea non uereris, & tamen non erubescis dicere, qd palam
 scripserim, sacerdotium nostrum in sacris literis nō esse ex-
 pressum, Cum non ignores, me tibi aliquot scripturæ locos
 de sacerdotio obiecisse.

Nec multo modestior est insultatio tua, qua nunc in An-
 ticochæo tuo illudis mihi, sic dicens, Respondeat Cochlæus
 ushic, unde figmentum Missæ tci sacerdotij: Vnde ipsa Ita-
 lica Missa: Vnde Transubstantiationis cōmentum: Vnde
 de quæstiuosa Purgatorij ignis opinio: Vnde sacerdotum
 ecelibatus: Vnde Monachorum tam innumera & uaria
 hypocrisis: Vnde cultus simulachrorum, & inuocatio san-
 ctorum mortuorum: & quæ alia sunt huiusmodi, à sacris
 scripturis aliena, in Ecclesiam Christi irreperint:

Alia Muscu-
 li insultatio.
 F. iij.

Ego quidem ad hæc omnia respondi, tum in alijs plariss
 que scriptis meis, quæ in Lutherum eiusq; Philippum ædis-
 di, tum in ijs quæ in te ipsum & in Bullingerum tuum atq;
 in Oslandrum euulgauit anno superiore, Eaq; ex scripturis
 quoq; probauit & asseruit, Attamen ad maiorem uestri con-
 fusionem, impiæq; insultationis repressionem, ex super ab-
 undanti adieci istam quoq; sententiam, Non omnia quæ
 credere & seruare debemus, in sacris literis expressa esse, I-
 deoq; multa recte credi etiam si non sint scripta. Et hanc sen-
 tentiam probauit autoritate sanctorum patrum, Dionysij,
 Basilij Magni, et Augustini. Eorum tu dicta per sophisticas
 glossas eludere conaris, sed frustra, Apertiora enim sunt
 eorum uerba, quàm ut ullis rhetoricæ aut sophistices prestis-
 sijs obscurari aut eludi apud cordatos lectores queant. Ex
 Dionysio recitauit hæc uerba, Nefas est sacerdotem à minis-
 stris

Dionysius
 in epistola ad
 Demophilum

Non omnia quæ credimus, in sacris

stris iudicari, etiam si impius in diuina esse uideatur, etiam si quid aliud ex his quæ interdicta sunt egisse depræhenditur,

Nam si distinctiones ordinesque confundere, sacratissimas Dei sanctiones & iura transgredi est, omni profecto ratione caret, Dei causa peruertere traditum diuinitus ordinem. Ecce sacerdotem nominat & ministros, & eorum distinctiones ordinesque diuinitus traditos esse affirmat, eosque ordines confundere aut peruertere dicit hoc esse quod Dei sanctiones & iura transgredi. **Quid** tu ad ea responsisti, qui sacerdotum ordinem non solum confundis & peruertis, sed etiam in totum abnegas. Nec ualet elusio, si dicas, eum de alijs quàm de papisticis (ut uocas) loqui sacerdotibus, falsum est enim hoc tuum commentum, **De**

Dionys. de
Eccle. hierar.
c. 3.
De Eccle.
hierar. c. 1.

his enim loquitur, qui in altari corpus & sanguinem Domini conficiunt, litantque & offerunt, sicut probatum est supra. **De** talibus autem & nos loquimur. Recitauit & alia quædam eiusdem Dionysij uerbaque non omnia sunt scripta, nec omnibus pro palanda esse passim mysteria. Quibus ex superabundantia et ista nunc adijcio. **Necessario** (inquit) primi illi nostri sacerdotalis muneris duces, uisibilibus signis cælestia sacramenta texerunt, uarietateque ac multitudine, quod unicum est & collectum, tradiderunt, partim scriptis, partim non scriptis institutionibus suis. **Quid** obsecro clari-

Peruerſa ex
positio uer-
borum Bas-
ilij.

rius dici potest de non scriptis Apostolorum institutionibus quàm hic dicit Dionysius: Verba autem Basilij sic habent. **Neque** enim omnino mysterium est, quod ad populares ac vulgares aures effertur. **Hæc** est (inquit) ratio, cur quædam citra scriptum tradita sunt, ne dogmatum cognitio propter assuetudinem uulgo ueniret in contemptum. **Hæc** Basilij uerba tu eludere uolens, retorques ad ea quæ non in mysterijs sed in usu Ecclesiastico sunt, ille autem ex-

præſſe

expresse loquitur de mysterijs, & non de usu (ut tu dicis) sed de dogmatum cognitione. Et hic quoque creberrime obijcis mihi calumniose, quasi scripserim, Mysterium sacrae communionis non esse in sacris scripturis expressum, Quod certe in scripto meo non habetur.

Quod autem de Augustini 118. & 119. Epistolis sic dicis, Dispereram, si quicquam reperitur in eis quod ad propositum faciat, Improba profecto est impudentia, & affectata caecitas. Clarissima enim sunt ibi Augustini contra tuas aliorumque nouitates impia uerba. Illa enim (inquit) quae non scripta sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe obseruantur, datur intelligi, uel ab ipsis Apostolis, uel plenarijs Concilijs quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atque statuta retineri. Et infra. Similiter etiam siquid horum tota die per orbem frequenter Ecclesia. Nam hoc, quin ita faciendum sit, disputare, insolentissimae infantiae est. Et post pauca, Ipsa quippe mutatio (inquit) consuetudinis, etiam quae adiuuat utilitate, nouitate perturbat. Quapropter quae utilis non est per turbatione infructuosa consequenter noxia est. Item, Et si quid apparet, quando primum acceperunt discipuli corpus & sanguinem domini, non eos accepisse ieiunos, Numquid tamen propterea calumniandum est uniuersae Ecclesiae, quod à ieiunis semper accipitur. Ex hoc enim placuit spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti in os Christiani prius dominicum corpus intraret quam exteri cibi. Nam ideo per uniuersum orbem mos iste seruatur. Neque enim quia post cibos dedit Dominus, propterea praeueniunt aut cenati fratres ad illud sacramentum accipiendum conuenire debent, aut sicut faciebant, quos Apostolus arguit & emendat, mensis suis ista miscere,

Verba Au.
pro Ecclesie
auctoritate.

Luth. contra
Aug. in lib.
de abrogan.
missa uult, &
non ieiunis
accipiendū
esse.

Et

Non omnia quæ credimus, in sacris

1. Cor. 11.

Et rursus post pauca, Statim subtexuit Apostolus / Cæ
tera autem cum uenero, ordinabo, unde intelligi datur, quia
multum erat, ut in epistola totum illum agendi ordinem in
sinuaret, quem uniuersa per orbem seruat Ecclesia, ab ipso
ordinatum esse, quod nulla morū diuersitate uariatur. Hæc
omnia Aug. Ex quibus lector facile intelliget, quàm acriter
uos nouatores reprehensurus esset Aug. si adhuc nobiscū
uiueret, qui Missam aboletis, altaria diruitis, Christma reijci-
tis, & innumera alia abrogatis aut mutatis, quæ tota per or-
bem Ecclesia tot sæculis ubiq; obseruauit.

*Insolentissi-
ma Sectarū
Infantia.* Probe nosti Muscule, quod in Cōcilijs plenarijs de sacri-
dotio & sacrificio nostro creberrima est mentio & approba-
tio Agnosce igitur hinc insolentissimam (ut ait Aug.)
tuam infantiam, qui contra tot Concilia negare & abroga-
re illa præsumis. Aperte enim contra hæc Augustini dicta
reiecisti auctoritatem patrum, Conciliorum & longæ con-
suetudinis, ut solius scripturæ apud te ualeat auctoritas. Ita
tamen, ut obiectæ tibi à nobis scripturæ non aliter à te reci-
pantur, nisi secundum sensum tuum, quem procaci teme-
ritate secundum noua & falsa commenta tua pro libito ef-
fingis.

*Sacerdotiū
& missa pro-
bantur & p
scripturas &
per Concilia
& longum
usum.* Vis autem, ut respondeam tibi, De quo nam genere cre-
dendorum & obseruandorum uelim haberi Missam sacri-
dotiumq; Papisticum, An de illis quæ sunt in scripturis ex-
pressæ, an uero de illis quæ aut Concilijs aut consuetudini
debentur. Respondeo igitur, te qui & missam & sacrificiū
nostrum impie ac perfide negas, peccare contra hæc om-
nia, quia & in scripturis fundata sunt, & Conciliorum lon-
gæq; consuetudinis auctoritate confirmata, Non sunt ad-
inuicem contraria, scripturæ sacræ & Concilia Ecclesiæ
que ritus & consuetudines, Quare non oportet, si unum
ex ijs

ex his conueniat alicui rei, mox alia, uelut contraria tollantur ab eadem re.

Negrecte colligis ex hoc dicto meo, **Non omnia** fidei nostrae mysteria sunt in scripturis expressa, quod proinde missa & sacerdotium nostrum non sint in scripturis expressa. Dialectici enim facile te in hoc arguent, qui sciunt differentiam esse inter Nulla & Non omnia. Si dixisses, Nulla fidei nostrae mysteria habentur in scripturis, iam possis mihi de missa & sacerdotio tuo obijcere commenta. At non dixi, Nulla, sed Non omnia. Id est, quaedam non. Quare, si liber, ex pueris, Dialecticæ studiosis, qui scient tibi dicere, quod Omnia & Nulla sunt signa uniuersalia, At Non omnia, & quaedam non, sunt signa particularia. Audisti autem iam supra ex Augustino, quod longū fuisse aut multum, totum agendi ordinem, quem circa Eucharistiā sota per orbem Ecclesia seruat, Paulum in epistola exprimere, Ideo dixisse eum, Cætera cum ueneno disponam.

Non sunt igitur omnia scripturis expressa quæ aguntur in Missa. Nos certe firmiter credimus, per uerba consecrationis, quando à sacerdote recta consecrandi intentione profertur, uere contici corpus & sanguinem domini, & substantiam panis uinque conuerti in corpus & sanguinem Christi, etiamsi scriptura id expresse non dicat, Tu uero huius fidei Christianæ abnegator, & Transubstantiatione ista & concomitantiam aliarum non modicæ fidei mysteria per se de negas & impugnas, ex hac una ratione, quod non habent in scripturis expressa. Certe uix dum hora una abijce, ut literas recepi à pio quodam Theologo. In quibus conueris te inter alia nefanda conclonum tuarum (quibus Uerba consecrationis nunc populum in fide subuertis) dogmata prædicasse his diebus, Misere seductum hactenus fuisse populum Dei

Differunt
hec. Non omnia & nul
la.

Non omnia
quæ in Missa
aguntur
scripturis ex
pressa sunt.

Noua impie
tas Musculi
contra uer
ba consecra
tionis.

De quibusdam fidei articulis non expresse

à sacrificiis in hoc, quod contra genuinū (ut ais) scripturę
sensum, perfricta fronte docuerint, sub specie panis uerum
Christi corpus latere, Cuius rationem ita subiūxeris, *Si em̄*
uerba illa à sacerdote prolata, tantā uirtutē & efficaciam ha-
berent, ut panem in uerū Christi corpus mutarent, necessa-
rio sequeretur, ut uerba illa consecrationis, parieti affixa aut
inscripta, similiter corpus domini in eo efficerent. *O* inui-
tam noui Theologi rationem, quod sacerdos consecrans
non maiorem habeat potestatem ad consecrandum quam
paries. Quis antea tantam audiuit sapientiam, *Concilium*
Nicenum (quod omnium sacratissimum habetur) statuit
ne minister Eucharistiā porrigat presbytero aut Episco-
po, eo quod consecrandi et offerendi potestatem non habet
minister, sicut presbyter habet aut Episcopus, Contra hoc
Concilij decretum, tu nunc post M. C. annos prorepis,
& docere non uereris, sacerdotem non plus habere potesta-
tis ad consecrandū quam habet paries. Addit Theologus
ille & aliud tuum dogma, nuper in concione prolatum esse,
Nempe iuniores uiduas, si non nubant rursus, liberisq; pro-
creandis operam dent, quouis scorto deteriores esse. Addit
deniq; uno ore affirmare omnes, te breui *ἡκότο μᾶλλον* futu-
rum esse, ut omnes Christi & sanctorum eius imagines é
templis Vuerdæ deturbaturus sis, sicut Augustæ iampris-
dem deturbatæ sunt. Sed hæc est hora tua & potestas tene-
brarum, quam tibi Deus propter peccata tum Cleri tum po-
puli permittit.

NON OMNES FIDEI CHRISTIA-
næ articulos in sacris literis expressos esse.

Cap. XI.

Hic rursus insultas mihi, ut respondeam, quare Aug. tri-
buerim, quod ille nunq̄ scripsit. Ais enim cum non
decreo

Concilium
Nicen. c. 14.

Aliud dog-
ma nouum
& falsum.

de credendis sed de seruandis duntaxat, que in scripturis tradita non sunt, in epistola supra allegata scripsisse. Et inde concludis, me errare in hoc, quod dico, non esse omnia in scripturis expressa quæ credere debemus. Respondeo igitur ad hæc breuiter, Primum, quod Augustinus loquitur ibi etiã de corpore Christi in uenerabili sacramento, quod utiq; inter credenda ponitur, licet tu iam illud non amplius credas, sed pro signemero habeas, tũ consecrandi potestatem, tum transsubstantiationem, Verba sane Augu. sic habet. Ex hoc enim placuit spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti, in os Christiani prius dominicũ corpus intraret quã exteri cibi. Nos igitur Catholici credimus, in hoc sacramento dari in os Christiani, non panem aut substantiam panis, sed uerũ & substantiale corpus domini sub specie panis.

Aug. nõ de seruan. solũ sed etiam de credendis loquitur.

Vos autem tum Lutherani tum Zuingliani, qui negatis conuersionẽ panis in corpus domini, longe aliter docetis & creditis. In tanta sane opinionum diuersitate, ut prolixius ac multis libris hæc de re contenderitis ad inuicem. Alia est enim opinio Lutheri, alia Zuinglij, alij Oecolampadij, alia Buceri, alia aliorum uarie inter sese digladiantium Suetmerorum.

Varie sectarum opiniones contra transsubstantiationem.

Tu uero Muscule usq; adeo uariis es, dum de hoc sacramento scribis aut prædicas, ut non minus possis lectori septiceps uideri, quam multis de rebus septiceps ostẽsus est iam olim à me Lutherus. Quemadmodum in appendice mea priori, ex proprijs uerbis tuis declarauit. In commentarijs enim super Matthæum dixisti sic, CHRISTVS dixit. Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus. Dicat ergo Christianus, Domini sui uerba secutus, Non panem accipio, non uinum bibo, sed corpus CHRISTI sumo, & sanguine Christi recreor. Quid enim aliud de mens

Muscule uarietates contra seinuicẽ.

De quibusdam fidel articulis non expresse

sa domini acciperem, quam quod ipse Conuiuator. Christus conuiuus suis dare se dixit. Corpus suum dedit, non panem: Sanguinem dedit, non uinum. Ab hac autem sententia tua longe distant & dissonant, quæ hisce diebus Vuerdeæ prædicasti. Atque etiam in hoc tuo Antiochlaro longe alia profundis uerba. Nam ad hæc à me allegata Gregorij & Bernardi uerba, O ueneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus, uelut in utero uirginis, filius Dei incarnatur &c. Tu sic ais, Formatur quidem Christus quotidie; at nec ex pane, nec in pane, nec manibus uestris, sed in cordibus credentium; idque per Euangelicæ doctrinæ parturitionē. Et infra pro nugis & ineptijs habes, quod dixi, Christum, quando dixit, Hoc est corpus meum, locutum fuisse non de pane, se de substantia illa, in quam panis substantia liter conuersus est.

Et ais Dominum de pane & poculo neutraliter locutum esse. Ideoque & textum Euangelij corrumpens ais, Hoc est sanguis meus, cum textus dicat, Hic est sanguis meus. Et uerba Christi, Hoc est corpus meum haud uno modo deprauas. Nunc enim sic exponis, Hic panis est corpus meum, nunc sic, In hoc pane, nunc sic, Cum hoc pane, est corpus meum. Vagus es igitur & instabilis, ut Cain, iuxta illud Iacob Apostoli, Vir duplex animo inconstans, est in omnibus uis suis. Nos autem iuxta Augustini fidem credimus dari in os Christiani corpus Domini, tu panem dicis, Christum autem ais formari non ex pane aut in pane, sed in cordibus hominum.

Et hæc est fraus, qua Buccerus Augustinæ in comitijs Imperialibus uolebat circumuenire præceptorem suum D. Michaelm Vehepium & eximie doctum Theologum, cum diceret, In Sacramento uere sumi corpus Domini, sed intelligebat

Varia de
prauatio
uorborum
Christi.

Gen. 4.
Iaco. 1.

Fraus Buccer
ri.

Intelligat hoc, non substantialiter sumi in os, sed per fidem in corde. Erat enim Zuinglianus tunc. Et hæc ad Aug. cpi stolam dicta sint.

Quod autem dicit me errare in hoc, quod dixi, Non esse omnia, quæ credere debemus, in scripturis expressa, facis more tuo, qui ab errore semel concepto, desistere nescis, per ingenij confidentiam, philautiamque tibi ipsi nimium placens.

Obiicis mihi verba Augustini contra Petilianum, sed is non dicit, sicut tu, quod nihil recipiendum sit aut credendum, quod non sit in scripturis expressum, hoc est, de uerbo ad uerbum in scripturis positum. Nam & ipse Trinitatem personarum credidit utique, licet aperte dixerit, in scripturis Tres personas nusquam dici. Credidit item sacerdotium & sacrificium nouæ legis, sanctorum in cælis inuocationem & intercessionem, panis & uini in Eucharistia substantialem conversionem, Purgatorium & id genus complura, Quæ uos impia Gigantomachia impugnatis & rejicitis, eo quod de uerbo ad uerbum non sunt elate in scripturis expressa. Nos quidem credimus, omnia quæ credere debemus, in scripturis habere radicem & fundamentum, ut ex eis probari possint. Negamus tamen omnia expressis uerbis in scripturis esse posita aut explicata. Nos enim omnia, quæ uos impie abrogatis & rejicitis, ex scripturis contra insanias uestras asserimus & probamus, licet de uerbo ad uerbum expressa esse omnia illa ostendere non possimus.

Aug. contra Mulculum sentit cõ Ecclesia.

Non omnia in scripturis expressa.

Multi articuli fidei in Symbolis.

Dic quæso Muscule Quare sancti patres in Concilio Niceno tam multos posuerint articulos, quos credere debemus, si iam antea erant in scripturis omnes expressi. Nonne rectius dixissent, in hac uel illa scriptura expresse habetur

De quibusdam fidei articulis non expressè

de Christo, quod genitus sit, non factus, patri consubstantialis. Sic & Athanasij symbolum superfluum esset, si omnes eius articuli essent in scripturis expressi, plus enim auctoritatis haberet scriptura diuina quàm Athanasius. Quoniam uero in scripturis hæc uerba nusquam habentur (scilicet des autem Catholica hæc est, ut unum Deum in trinitate, & trinitatem in unitate ueneremur, Non confundentes personas, neque substantiam seperantes, Alia est enim persona patris, alia filij &c.) nequaquam superflua dici debent in symbolo Athanasij, Ideo hæreticus est, qui ea negat quia ab Ecclesia per spiritum sanctum approbata sunt.

Math. 18.
2. Cor. 10.

Non erro igitur Muscule, dum dico, non omnia quæ credere debemus in scripturis sacris expressa esse. Contra uero erratis uos hæretici, qui Ecclesiam audire non uultis, quam audire iubet Christus, Nec religiose captiuum uultis habere intellectum uestrum in obsequium Christi & fidei dei, sicut admonet Apostolus, sed uestræ innitentes prudentiæ, sensum uestrum erroneum dicitis rectum, & Ecclesiam (quam columnam & basim ueritatis uocat Apostolus) tot sæculis errasse & à Papis misere seductam esse pronuntiat, contra spiritum ueritatis, qui à Christo ei datus est, ut cum ea maneat in æternum, doceatq; eam omnem ueritatē.

Vnde quæ
redus est uest
rus scriptus;
ræ sensus.
Deut. 17.
Deut. 32.

Nos scripturæ sensus accipimus, non ex cerebro nostro superba præsumptione, sicut uos facitis, sed ex sanctorum patrum aut Conciliorum aut summi Pontificis declaratione, ubicumque dubium aut obscurum aliquid inciderit, sicut diuina iubet Authoritas, dicens, Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris, surge & ascende ad locum quem elegerit Dominus &c. Item, Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi; Maiores tuos, & dicent tibi. Item, Interroga generationem pristinam, & diligenter inuestiga

Iob. 8.

inuestiga patrum memoriam, Hæsterni quippe sumus, & ignoramus, quoniam sicut umbra dies noliri sunt super terram.

Tu sacerdotium sacrificiumque nostrum potissime ex Epistola ad Hebræos male intellecta oppugnas, At eam patres nostri antiqui legerunt utique & rectius intellexerunt per spiritum ueritatis, quam uos perfidi & incestuos se uxorati Monachi per superbæ spiritum unquam intellegere potestis, Illi autem, ea epistola non obstante, sacerdotium sacrificiumque Missæ semper asseruerunt ac religiose in usu & honore habuerunt, Tu capiosa pertinacis Missam reijcis, propter illud huius epistolæ uerbum, Christus semel oblatus est, & una oblatione consummas uis in sempiternum sanctificatos.

Quemadmodum Arrius pertinaciter Catholicis obiebat illud uerbum Christi, Pater enim maior me est, si sensu pro maior, ergo non æqualis, neque consubstantialis &c. Sic uero igitur ille iure condemnatus est à patribus, quia pertinaciter erroneo innitebatur sensui suo, Ita & tu tuique complices iure pro hæreticis habemini, quia proterue ac pertinaciter uestro insulitis sensui erroneo, totius Ecclesiæ sensum & expositionem ueram, quam à spiritu ueritatis accepit, superbe contemnentes atque etiam impia Gigantomachia impugnantes. Catholicis autem & obædientibus Ecclesiæ filiis non sic proprie innituntur prudentiæ (hoc enim prohibet diuina scriptura) sed in captiuitatē redigunt intellectum suum, in obsequium fidelium, quam tenet ac docet Ecclesia, ne uideantur alitè sapere, aut sapere plusquàm oportet.

Nimis igitur superbe proteruis cõtra Ecclesiã pererroneum illius Epistolæ intellectū, Quemadmodū et Nouatiani fecerunt, qui Baptizatis penitentiam post lapsum denegabant, Error Nouatianorum de penitentia.

Eo

Epistola ad Hebræos de intellectu.

Heb 9. & 10
Perinacia in sensu pro
prios
Ioh. 14.Proter 9.
Ro. 11. & 12.

De quibusdam fidei articulis non expresse

Bo q̄ scriptum est in eadem epistola, cap. vi. Impossibile est eos qui semel illuminati sunt, gustauerunt etiam donum celeste, & participes facti sunt spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum Dei uerbum, uirtutesq̄ sæculi uenturi, & prolapsi sunt, rursus renouari ad poenitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsis filium Dei & ostentui habentes, Et cap. X. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam ueritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia. Terribilis autem quædam expectatio iudicij &c. Certe in his uerbis longe apertius loqui uidetur hæc epistola contra poenitentiam post acceptum baptismum, quam loquitur apostolus contra sacerdotium & sacrificium Ecclesie, quod uos scelerato furore contra tot sæculorum usum fidemq̄ reijcitis.

Lutheri ¹⁴⁹ atq̄ etiam Iudæ epistolam Apocalypsimq̄ Iohannis, à ceteris noui Testamenti libris & epistolis temeraria censura sepe rauit, Et istam, non solum Pauli aut ullius Apostoli esse negauit, sed etiam durum ei nodum contra poenitentiam tribuit, qui sit contra omne Euangelium & contra omnes Pauli epistolas. Hæc recito Muscule, non ut approbem (absit) sed ut insanie preteritæ & superbie tuæ obijciam,

DE TRINITATE PERSO-

narum in una æternæ Deitatis essentia. Ca. XII.

Respondere
per conuicia

Hle cum neq̄ Bullinger neq̄ tu ad obiecta mea, contra falsitatis uestræ fundamentum, per ulla sophisticæ aut rhetoricæ argutias respondere possitis, ad conuicia declinatis & ad calumnias, Ille enim sic ait. Quis dæmonum impura illa uerba in ostium impurissimum inscriuit, scripsuram

pturam nupsiã dicere Tres personas aut unam essentiam
Cui in replicando sic respondi. Ego autem neq; solus neq;
primus hæc uerba protuli, sed ultra Mille annos à S. Augu-
stino prolata fuerunt & repetitis quidem uicibus. Et hoc in
Replica clarissimis Augustini uerbis prolixè declarauì, qui
alioqui breuis esse desydero.

Quamuis uero tu dicas, ijs qui illius contra me respon-
sum legerunt, manifestum esse, quam dextre, inuicte ac se-
uere, ad hanc presertim temeritatem meam ille responderit,
Ego tamen apud æquos iudices in Replica mea sic repul-
sam esse spero illius responsionem, ut neq; ille nec ullus ue-
strum possit satisfacere uerbis Augustini quæ uobis in Re-
plica illa obieci. Si non credis Muscule, attenda saltem, ad
ea ex scripturis respondere, ut uideamus, quam dextra &
inuicta sit Bullingeri tui responsio. De conuictijs enim ue-
stris nihil curo, dic esse ineptias, dic esse saluas, aut spumas,
dic esse summam impudentiam, ut dicis, Non per hæc solu-
istis nequerationes ex Augustino uobis obiectas, neq; res-
dargutiones meas, quibus paralogismum deceptionis ue-
stræ in os uestrum retorsi. Non opus est igitur, ut hic nouis
aduersum terattonibus utar, quia priores, quas obieci, non-
dum soluistis nec soluere potestis.

Primum itaq; commemorabo ea, quæ hæc de re tibi obie-
ci, ad quæ neq; dextre neq; inuicte respondisti. Etenim con-
tra tuum paralogismum, quo contra sacerdotium nostrum
inuehebaris, consimili paralogismo sic tibi occurri. Peto
inquam à te Muscule, ut Trinitatem personarũ in una Dei
simplicissima essentia defendas, non per patres, neq; per Cõ-
cilia, nec per longam consuetudinem, sed per sanctas Bibli-
cas scripturas (tuis utor uerbis) Si quas ergo habes, profer,
& ostende ubi scriptum sit, Tres personas unius esse essen-

Falſa iactan-
tia de inuis-
cõ.

Retorsio pa-
ralogismi in
os Musculi.

De Trinitate Personarum

tiæ & æqualis potentia. Si non proferes nec proferre potes, teipsum facis Arrianum, immo plusquam Arrianum, si hunc articulum dixeris merum & nihili atq; etiam perniciosum figmentum hominum. Quid tu ad hæc respondisti; quas scripturas de tribus personis unius essentia protulisti; profer adhuc si potes. Nunquid satis est dicere, hæc esse saluas aut summam impudentiam; At hæc conuicia non soluunt argumentum. Scripturas profer, & ex scripturis redde de his rationem, si potes; si non potes, ut certe nunquam poteris, uictum te fatearis oportet, & confitearis mecum, non omnia in scripturis expressa esse.

Quæstio de uocabulis trium personarum.

Deinde sic argui. Si dixeris forte, De uocabulo personæ non esse disputandum, ubi de re conuenit. Neque hanc ex scripturis poteris probare euasione. Nunquid uero æquanimiter ferant aures Christianorum, si quis illos tres, Patrem & Filium & Spiritum sanctum, dicat tres Chimeras, sicut impie dixit ætate nostra Seruetus; An ignoras quam anxie admiserit Sanctus Hieronymus eos dici tres Hypostases; Neq; admittitur fuisse, nisi Roma. Pont. responso auctoritateq; confirmatus. Quia timebat uenenum in literis & syllabis huiuslatere uocabuli, Neq; ignoras, personas apud Grammaticos & Poetas Rhetoresque plerumq; accipi pro laruis, & Personatos pro laruatibus seu larua tectis. Quis aut ferat, super benedictam & ineffabilem Trinitatem (quam nos credimus) dici tres Laruas? Quæ igitur scriptura probabis, Tres illos, potius Tres personas quam Tres Laruas (parcat & ignoscat mihi diuina Maieestas) esse dicendos: Hæc ibi.

Adeam tu Muscule non nihil respondisti, sed non est res spons

sponsum tuum conueniens, ita ut prudentius ad hæc, sicut ad superiora tacuisses omnino ac dissimulando prætermissis. Quamquam & hic multa prætermissi. Nullam enim ex scripturis rationem protulisti, Cur ñ Tres, Pater & Filius & Spiritus sanctus, dici debent potius tres personæ quam tres Laræ, aut quam tres Chimeræ, sicut Seruetus impie dixit. Nec ullam adduxisti scripturam, per quam debeant ñ Tres, dici tres Hypostases, sicut Græci dicunt, Nonne uero hæreticus hodie censeretur esse, qui negaret tres Hypostases? Et cum Hypostases in scripturis non dicuntur, hinc quoque agnoscere debes, quod nõ omnia, quæ credere debemus, in scripturis expressa sunt. Nunc uideamus, quale tuum sit ad istam rationem meam responsum.

Vocabulum (inquis) hoc, persona, non ita necessarium est ad fidem Christianam, ut sine illo nequeas esse Christianus, Cum illud primi Christiani ignorauerint. At dic mihi Muscule, ubi nam habeatur in scripturis hoc tuum responsum? Quis tibi dixit, primos Christianos hoc ignorasse uocabulum? At ego illud tibi monstraui in Dionysio Areopagita, qui utiq; inter primos Christianos fuit; de facie notus non solum Apostolis Petro Paulo & Iohanni, uerum etiam Beatissimæ Dei genitrici MARIÆ in cuius obitu præsens cum Petro & alijs discipulis Domini fuit, uti refert ipsemet in libro de Diuinis nominibus, Qualis ergo foret Christianus, qui ignoraret aut consisteri nollet Tres personas?

Falsa respo-
sio Musculi.

De diu. no.
cap. 3.

Tu igitur, qui de personis iniuste me reprehendis, iure ac merito pro nõ Christiano haberi debes, quia dicis, quod

Musculus
nollet dicere
tres personas
cora Ethni.

De Trinitate Personarum

coram Ethnicis nolles Patrem & Filium & Spiritum sanctum dicere Tres personas, ne uidereris, Tres dicere Deos. Falsum sane est, quod ais, primos Christianos, Apostolorum temporibus, ignorasse uocabulum personæ, Conuici enim hoc mendacium ex Dionysij testimonio, Nec tu potes indicare, quisnam primus hoc in Christianismum uocabulum post Apostolorum tempora inuexerit.

Est igitur & de diuinis nominibus uocabulisq;, non de rebus tantum, sicut tu dicis habendaratio, ne temere tribuatur aut negentur. Personas Tres confessæ est Ecclesia semper, Tres laruas nunquam, Tres hypostasies non semper confessam fuisse puto. Id quod Hieronymi ad Damasum epistolâ innuere uidetur. Non euades igitur, si dicas, De uocabulis non est curandum, si de rebus ipsis conueniam. Nam et de uocabulis tantarum rerum utiq; curandum est. Cum igitur non ex scripturis, sed ex Ecclesiæ autoritate habeamus hoc, quod pie & recte dicimus Tres personas, nequaquam autem pie aut recte Tres laruas, etiam si apud Grammaticos persona pro larua capi possit, Conuici per hoc utiq; procacitatem tuam, qua nostrum sacerdotium sacrificiumq; impie reijcis, propterea quod in scripturis ea haberi non dicis. Hoc quidem falso dicis, Attamen etiam si uere diceres, non tamen liceret tibi, sic ea reijcere, quæ tot sæculis tota confessæ & in perpetuo usu habuit Ecclesia. Alioqui eadem ratione posses reijcere Trinitatem personarum aut Tres hypostasies. Si dicas, res harum uocum in scripturis reperiri, Ego uicissim dico tibi, res quoq; sacerdotij & sacrificij nostri in scripturis fundari & haberi, sicut non semel à plerisque tum antiquis tum modernis probatum est Ecclesiæ Doctoribus. De quibus & ego tibi Bullingeroq; & aliis plerisque scripturæ locos obicci.

Conuicta
Musculi pro
cacitas.

Inter

Interrogavi præterea te, Quam nam ex scripturis ratio-
nem afferre queas, si tres, Pater & fili, & Spiritus, rectius dicun-
tur, Tres Personæ quàm tres uiri? Cum tamen pater, atq;
etiam filius, in scripturis non semel sed sæpe uir, nunquàm
uero persona dicatur. Quid ad hæc respondisti Muscule?
Responde adhuc, si potes, qui uerbosissime, nugaris in alijs
quæ ad rem non faciunt.

Alla questio
inoluta.

Cumq; dicas Bullingerum dextere inuicte & seuerè mihi
super his respondisse, recensebo hic, ut tibi quoq; ea propo-
nam, quæ in Replica mea illi (quem inuictum dicis) uis-
cissim obieci, Responde ergo tu, si forte illè respondere des-
tinet. Obieci sane ex Augustino hæc de re quædam lectu
& consideratu non indigna, Quæ uos ex scripturis nun-
quàm dissoluere poteritis.

Prima sane quæstio hæc est, Quia pater persona, & filius
persona, et spiritus s. persona, ideo tres personæ, Cur nõ etiã
Tres dii, quia pater Deus & filius deus & spiritus s. Deus?
Hic cito (scio) prorumpes, & dices, scriptura uerat plures
Deos, non autem plures personas, dicere. Sed nondum sis-
nis est quæstionis, Aug. enim mox ita subiungit, Aut quos
nam propter ineffabilem coniunctionem hæc tria simul
unus Deus, Cur non etiã una persona? Quam tu hic scrip-
turam quæstioni huic oppones Muscule? Contra tres
Deos, scio, scriptura dicit, Audi Israel, Dominus Deus tuus:
us Deus unus est, At nusquam dicit scriptura, Audi Israel,
Dominus Deus tuus Tres personæ sunt, non persona una.
Responde ergo ex scripturis hæc de re si potes.

Aug. de Tri-
ni. lib. 7. c. 4.

Deut. 6.

Secunda quæstio hæc est, Cur ergo & tres Essentias nõ
licet dicere? Quod similiter scriptura, sicut non dicit, ita nec
contradicit: Nam essentia, si speciale nomen est, commune
tribus, Cur non dicantur Tres essentia, sicut Abraham Isaac

Non dicit
mus Tres es-
sentias, sicut
Tres perso-
nas.

De Trinitate Personarum

& Iacob tres homines: Quam huc afferes Muscule scripturam, quæ causam nobis dicat. Cur non tres Essentias, sicut tres Personas dicere debemus, Cum Essentiæ nomen eque bene commune sit tribus illis sicut nomen personæ?

Cur non dicuntur una persona, sicut una essentia.

Tertia sic habet. Aut si propter unitatem Trinitatis, non dicuntur tres Essentiæ sed una essentia, Cur non propter eandem unitatem non dicuntur tres Hypostases uel tres Personæ, sed una Hypostasis & una persona? Vestra profecta conuicia, non satisfaciunt his quæstionibus. Quid enim est rationibus & scripturis, In quibus uos confiditis, qui Ecclesiæ authoritati nihil defertis, Nihil ad rem facit, si dicas me ineptum aut impudentem, scripturam potius affer que huic alijsque hac de re quæstionibus satisfaciat, Aut confitere mecum, non omnia fidei nostræ mysteria in scripturis expressa esse, Quod hactenus pro impio habes impius ipse paradoxo.

Ad reliqua libri tui, quæ in me contumeliose, & in Ecclesiæ impiæ, per longas gentini sensus scripturarum deprauationes, & per improbas calumnias ac scurrilia scommata uerbosissime deblateras Muscule, respondere ac tempus incassum perdere non libet. Malo enim tibi permittere, ut gloriæris & insultes mihi tanquàm uicto, quàm ad singula blateramenta tua, sine spe conuersionis uel tuæ uel eorum qui à te seducti sunt, respondere.

Generalis responsio ad omnes Musculi Cauillationes.
2. Pet. 3.

Ad omnia sane, quæ contra sacerdotium & sacrificium nouæ legis (de quibus tibi respondi) ex Pauli epistolis adducis, & in reprobum sensum peruersa expositione contorques, sufficit mihi generaliter ista responsio, quam dat Petrus Apostolus in Canonica sua epistola secunda. Nempe quod in ijs sunt quædam difficultia intellectu, quæ indocti & instabiles deprauant, sicut & cæteras scripturas, ad suam

suam ipsorum perditionem. Ad reliqua, quæ proterue ac contumaciter contra Ecclesiæ autoritatem ritumque & ordinem atque fidem depromis, sufficere possunt ac debent unicuique utro Christiano, Duo uerba summæ Matth. 18. autoritatis, quorum alterum est ipsius Domini, alter 1. Tim. 3. rum Apostoli eius Pauli, Dominus ait Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Paulus uero ait, Ecclesia Dei usui columna est & firmamentum: ueritatis. In qua nos Catholicos stabilire & seruare dignetur Spiritus ueritatis, qui à patre filioque procedit, In hæc cula benedictus Amen.

EPILOGVS.

HAbes tam Replicam Muscule breuem, eam quoque Replica. ordinate in XII. Capitula distinctam, contra ea quæ tu prolixè & confuse respondisti ad dimidium libelli mei. Poterit mihi (bene spero) apud eruditos sufficere, cõsque satissacere hæc Replica, pro totius contentions nostræ argumento, quod inter nos est principale, nempe de sacerdotio & sacrificio Nouæ legis.

Utumq; asserui (Deo bene uolente immo ipsomet per me asserente) per omnia probationum genera, per scripturas, Omnia probationū genera. per sanctos patres etiam antiquissimos, per Generalia Concilia Nice. Concil. c. 14. (inter quæ Nicenum uelut omnium sacratissimum manifeste discernit inter Diaconem & presbyterum in eo, quod hic offerendi potestatem habet, ille autem non habet) per leges & Canones, per historias, per Chronographos, per longissimam totius Ecclesiæ præscriptionem, usumq; perpetuum et confessionem publicam. Deberet autem ueris Christianis merito sufficere uel unum et minimum huiusmodi probationum genus, cum ab ineunte uitate usum utriusque

Epilogus.

que in Ecclesia semper. Non enim potest dari ullum sæculum, aut ullus annus, ne mensis quidem aut dies, In quo nõ fuerint in Ecclesia sacerdotes et sacrificia in M. D. annis.

Iniusta abrogatio.

Quæ uos noui Theologi propria temeritate abrogatis per unum hoc fraudis & falsitatis uestræ fundamentum, quod non sint in scripturis expressa, Ego autem etiam si per scripturas probaui utrumq; addidi tamen ex abundantia, Ea à uobis abrogari non debere, etiam si ne Iota quidem de his in scripturis reperiretur, eo quod non omnia, quæ credere et seruari debemus, sunt in scripturis expressa, lubet enim Christus audire Ecclesiam, lubet Paulus tenere traditiones quas didicimus siue per sermonem siue per epistolam, Testatur Dionysius Apostolos cælestia nobis tradidisse sacramenta, uisibilibus contesta signis, partim scriptis, partim nõ scriptis institutionibus suis, Idem affirmant & reliqui post eum Ecclesiæ Doctores, Basilus, Chrysostomus, Augustinus & id genus alij, qui absq; impudentia negari aut reijci non possunt.

Match. 18.

2. Thess. 2.

Dionys. Eccl.

de. Ierarch:

c. 1.

Tertull. de traditionibus nõ scriptis.

Quoniam uero uos non raro nobis obijcitis quædam dicta Tertulliani, non fuerit iniquum, ut uobis quoq; uicissim à nobis obijciatur idem author. Is igitur in plæriscq; locis nobiscum sentit, quod non sunt reijciendæ sed firmiter tenendæ traditiones non scriptæ, quas confirmauit consuetudo. Etenim in libello de corona militis, per multa commemorat, quæ tradita & non scripta obseruamus, & reprobat eos qui non obseruant. Porro (inquit) cum quaeritur, cur quid obseruetur, obseruari interim constat. Ergo nec nullum, nec incertum uideri potest delictum, Quoniam committitur in obseruationem, suo iam nomine uindicandam, & satis autoratam consensus patrocínio, Inter alia uero multa, quæ obseruantur, connumerat etiam oblatio-

Delictū contra obseruationem.

nes

nes pro defunctis & pro natalicijs, quas annua die factumus. Eas uos noui Christiani nunc obseruari prohibetis, contra tot sæculorum consuetudinem. Audite igitur antiqui huius authoris, contra hanc arrogantiam uestram, usq; adeo impiam & iniustam, apertam sententiam. His igitur exemplis (inquit) renunciatum erit, posse etiam non scriptam traditionem in obseruatione defendi, confirmatam consuetudine, idonea teste probatę tunc traditionis ex perseverantia obseruationis.

Contra eam uero superbiam & impbitatē uestram, qua sic inflati estis aduersus Ecclesiā per scripturę authoritatem et prætextum, idem author p̄ multa grauiter et copiose differit in libro de præscriptionibus hæreticorum. Vbi sic ait, Nouis sime ignorare melius est, ne quod non debeas, noris, fides, inquit, tua te saluum fecit, non exercitatio scripturarum. Fides in regula posita est, habet legem & salutem de obseruatione legis, Exercitatio autem in curiositate consistit, habens gloriā solam de peritię studio. Cedat curiositas fidei, Cedat gloria saluti. Certe aut non obstrepāt, aut quiescant aduersus regulam. Nihil scire, omnia scire est. Hęc & id genus multa contra uos & quoslibet alios hæreticos tam uasne quam impie de scripturis contra Ecclesię traditiones & fidei regulam antiquam per nouas adinventiones suas superbientes, & contentionum cristas erigentes Tertullianus, Qui & aperte ita concludit. Ergo non ad scripturas prouocandum est, nec in his constituendū certamen, Quibus aut nulla aut incerta uictoria est, aut parum certa. Hanc sane Tertulliani sententiam in facto probant hodie tot dissensiones, quas inter uos sectarum duces exortas & quotis die adhuc exorientes, per diuersas ex scripturis interpretationes (Ecclesię autoritate & sensu antiquo temere impieq;

Inflati cōtra
Ecclesię au-
thoritatem

Conclusio
cōtra super-
bientes de
scripturis,

Epilogus.

Luth. li. i. cōtra Zuinglium.

(spretis) uideamus. Adeo, ut princeps omniū factionū uestrarum, Lutherus, de huiusmodi dissensionibus uestris conseruens, dixerit aperte, Non per scripturas tandem, sed per Concilium determinari posse hasce dissensiones, quia Mille artifex Diabolus per scripturarū uarias allegationes, dum unum cōtentionis foramen obstrueretur, Decem alia mox effoderet aut aperiret. Hæc autem dixit, non in Eckium aut Cochlæum, sed in Zuinglium & Oecolampadiū scribens, quod te Muscule, ignorare non puto.

Antibole Bullingeri.

Hæc dum sic concludere uellem, & per hæc diuturnæ cōtentionis funē abrumperem, insperato recepi Antibolen Bullingeri tui, quā ipsemet per ignotū quendā tradi mihi curauit, Quæ cum eiusdem sit farinae, cuius est tuus in me Anticochlæus, breui recapitulatione dictorum facile simul confutari potest, ut uno hoc labore satisfaciam utriq; non uestro quidem iudicio (qui per philautiam uos inuictos existimatis) sed æquilectoris cognitione & arbitrio.

Recapitulatio.

Etenim abrogastis ambo in Ecclesijs, seu uerius in Conuentibus uestris sacerdotiū, et sacrificium, simul cum altaribus & alijs omnibus ad sacrificia in Ecclesia Catholica pertinentibus. Cumq; scripturis et rationibus cōuicerim, illa in Ecclesia Christi semper fuisse, ad noua confugitis fragmenta dicentes in ueteri Ecclesia dictos fuisse alia ratione tum sacerdotum sacrificia, quam dicuntur à nobis. Id autē per nullas scripturas, neq; per ullos patres probare potestis. Ego autem ex scripturis patribusq; antiquissimis, atq; etiam ex rerū euentibus, cōtrariū ostēdi. Ex scripturis inquā obiecti uobis, istud uerbū saluatoris, Si offers munus tuū ad altare. Et istud Apost. ad Hebræos habemus altare, de quo edere nō habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt. Hæc uos confictis glossis ad uetus testamentū refertis, contra manifestū

Euasionum fragmenta. Matth. 5. Heb. 13.

uerbo

uorborum sensum, Christus enim hanc Euangelicam doctrinam non pro incredulis Iudæis (qui noua lege contempnata ueteri duntaxat insistant) sed pro suis dedit fidelibus, quos fratres uocat. Et Paulus aperte discriminat inter altare nostrum & uetus tabernaculum. Probauit præterea ex Pauli discipulo, Dionysio, quod sacerdos in altari offert, litat & conficit hostiã salutarem quæ supra ipsum est, & quod huiusmodi sacerdos unctione consecrari debet ab Episcopo.

Dionys. ecc
cles. Ierarch
cap. 5.

Ex Alexandro item Papa & Martyre probauit id ipsum. Hęc enim sunt eius uerba. In sacramentorum (inquit) oblationibus, quę inter missarũ solennia dño offeruntur, passio domini miscenda est, ut eius, cuius corpus & sanguis consistit, passio celebretur. Et ex rerum euidentiã declarauit, Altaris usum maxime ad oblationes & sacrificia semper destitutum fuisse, non solum apud Latinos & Romanos, sed etiam apud Græcos & Hebræos. Vos autem inaudito ausu cuncta, ubicunq; potestis, altaria destruitis, missas abrogatis, & sacerdotes persequimini. Et præter omnem morem & scripturam dicitis, quod in ueteri ecclesia dictus sit sacerdos non qui corpus domini offert, sed qui Euangelium prædicat, ut sacerdos sit concionator, Euangelij prædicatio sacrificium, Cathedra altare. At huius figmento cerebri uestri obstat Canon Niceni Concilij, saepe citatus, qui offerendi potestatem dat presbytero, non Diacono. Habet autem Diaconus quoq; potestatem prædicandi Euangelium. Ideo falsa est hæc glossa & uasio uestra. Quę admodum & alię glossę nouę de sacrificio Expiatorio, Propiciatorio, Eucharistico, proprie & improprie dicto, uana sunt effugia & pphana.

Verba Ale
xandri I. Pa
& Mart
tyria.

Supra c. 5.

Figmentũ
Musculi de
sacerdotio.

Logomachię, quibus ecclesiã dei perturbatis, et fidei simplicitatem subuertitis, Cõtra quas sic ait Apost. Noli cõtere uer-

In Antibolen Bullingeri.

Secundæ arro- bis. Ad nihil enim utile est nisi ad subuersionem audientis.
gant sibi no- Quæ igitur in hac Replica obieci tibi, Muscule, satis cla-
men Catho- re (ni fallor) distincta sunt per XII. Capitula. Quibus pau-
licæ Eccles- cula superaddere libet, quæ obiter ad Bullingeri Antibolo-
siæ. len dicenda uidentur. Certe quod inique uobis atrogetis

Aug. cõtra
epist. Mani-
chæic. 4.
Irenæus li. 3.
cap. 3.
Ambro. de
excessu fra-
tris c. 7.

Ecclesiæ Catholicæ uenerabile nomen, probaui iam pridem
in libello de uera Ecclesia, contra septimum Augustanæ
Confessionis articulum, Nuper id ipsum probaui in Con-
syderatione mea contra Duo Vuittenbergenfium scripta.
In quibus ipsimet partem suam schisma uocant, dum suis
certum & persuasum esse uolunt, hoc schisma ipsorum pla-
cere Deo. Et ex Augustino sæpe dixi, ueterè esse hanc om-
nium hæreticorum impudentiam, ut quilibet parti suæ ar-
rogent Catholicæ nomen. Ex Irenæo autem & ex Ambrosio
clare ostendi, nullos esse uere Catholicos & fideles nisi
qui cum Ro. Ecclesia colligunt & consentiunt. Hæc pau-
cula sufficiunt pio lectori cõtra Tres plixæ nugacitatis qua-
terniones Bullingeri, q̄s de Ecclesiæ expositione præmittit.

Hostes Ecc-
lesiæ.

Deinde ad præfationem meam respondens, ait se Ecclesiæ
Catholicæ, non hostem & calumniatorè, sed amicū et alum-
num esse. Quod utinam tã uere quã cõfidèter diceret, Fuit
quidem olim talis, antequã à Zuingliano submersus esset,
Qualis autem postea fuerit & adhuc sit erga Ecclesiam, tribus
in eum libris abunde puto me declarasse, quod in hac
quoq; Replica non obscure indicaui, dicens uos in Ecclesiã
hostiliores magisq; impios esse quam ulli sint hodie Tur-
cæ, Iudæi, aut Pagani, idq; ex factis uestris comprobauit.

Supra. c. 2.

Figmentū
de ueteri &
nupera Ecc-
lesia Ro.

Quod autem subiungit, ingens esse discrimen inter Catho-
licam Ecclesiam, & nuperam illã Romanam, errorū &
scandalorū parentem, Iniquus est cauilus & hæretica pro-
fus calumnia. Et si enim hæc præsens Romana Ecclesia non
absq;

B

absq; neuis & maculis est in ministrorum suorum uita & conuersatione, atq; in rabularum & Curtisanorum dolis & circumuentionibus. In doctrina tamen & fide atq; in sacramentorum numero & ministerio. Et in Ceremoniarum usu neque errat, neque à sanctis prædecessoribus suis discrepat, sed eam retinet constanter fidem, quam ab initio à S. Petro didicit, quam Paulus quoq; laudat, uelut in uniuerso mundo annunciatam, fides ergo adhuc eadem est, & ad finem mundi usque permanebit, propter illud uerbum Christi, Ego autem rogauit pro te Petre, ut non desiciat fides tua. Eadem queq; est potestas clauium, quæ olim fuit, Sic enim primus internouos Ecclesiæ Ro. desertores et hostes, Lutherus ipse uel in medio Gigante machiæ fugiuro confessus est & non negauit, Fatemur (inquit) in Patu ueram esse scripturam sacram, uerum baptismum, uerum sacramentum altaris, ueras clauas ad remissionem peccatorum, uerum prædicandi officium, uerum Catechismum &c. sed non est nunc eadē (proth dolor) Romæ sanctitas uitæ, quæ fuit olim, non æqualis circa Dei cultum cura & diligentia, non tanta in iure administrando & in usu clauium integritas, non talis circa regimen Ecclesiarum uigilantia, sollicitudo & circumspectio, non idem mundani luxus & pompæ contemptus, qui Martyrum & Confessorum temporibus fuit, Hæc amissa per negligentiam luxumq; & auaritam Ro. Ecclesiæ bona à Deo restitui per salutatem reformationem petimus. De fide & doctrina illius sana & antiqua nihil dubitantes.

Luc. 22
Luth. contra Anaba.

Transubstantiatio.

Quod autem ait Bullingerus, se non credere, uerba sacerdotis uim habere creaturas Dei bonæ uacuari & transubstantiandi conuertendiq;. Antiquus est Vuidelephi error, quæ ante CCC. annos in Generalibus Concilijs damnatum

In Antibolen Bullingeri.

reuocauit Berengarius, Et eundem longe antea reprobauerat S. Ambrosius, sicut in sexta Philippica ad longum ex eo commemorauit, Hic sufficiat hoc breue illius uerbu. **Quod** si tantum ualuit humana benedictio, ut naturam conuerteret, quid dicimus de ipsa consecratione diuina, ubi uerba ipsa Domini saluatoris operantur. Nam sacramentum istud quod accipis, Christi sermone conficitur. Hæc ad præfationem breuiter dicta sint.

Quæ autem deinceps longo rursus contentionis fune protrahit Bull. super scripturæ & Ecclesiæ autoritate, curiosa sunt, ad nihil utilia nisi ad perdendum tempus in rixis uerbalibus, contra quæ sane omnia iterum dico, quod ei prius dixi. **Non sunt scriptura sacra & Ecclesia sibi inuicem contrariæ, sed unum habent authorem spiritum sanctum, qui & scripturam sanctis Dei hominibus inspirauit, & earum rectam intelligentiam suggessit hodieq; suggerit Ecclesiæ,**

Cui sane datus est, ut doceat eam omnem ueritatem & maneat cum ea in æternum. Nihil igitur derogo scripturis sanctis, quas cumq; em̄ recepit Ecclesia, eas oēs pro sacrosanctis habeo, sed uerum earum intellectum non hereticis, sed sedis Apostolicæ Rectoribus Concilijsq; & sanctis patribus tribuo, ab eisq; petendum censeo. **Miserere autem fallimini uos desertores Ecclesiæ, dum omnia, quæ sentit, credit & docet Ecclesia, si non sint in scripturis expressa, pro humanis signi-
mentis impie habetis, contra spiritum sanctum, qui eam docet, Et contra Paulum, qui eam basim & columnam ueritatis uocat. Atq; etiam contra omnes Apostolos & Christi primiti-
as, qui Ecclesiæ tradiderunt institutiones partim scriptas, partim non scriptas, ut ex Dionysio Augustino que & alijs probauit, Quod & Paulus confirmat, dicens, Te-
nete traditiones quas didicistis &c.**

Error sectarum de his quæ tenet ac credit Ecclesia.

1. Timo. 3.

2. Thess. 2.

Quod

Quod autem ex scriptis meis colligi putat Bull. Articulus de fide sanctæ Trinitatis ab hominibus esse & inuentum & traditum, multum profecto errat. Non enim de re, sed de uocabulis dixit, Res utiq; in scripturis expressa est, ubi dicitur, Baptizantes eos in nomine patris & filii & spiritus sancti. Super quibus pulchre ait Alexander Papa & Martyr, temporibus Traiani Imp. post quàm plurimas alias ex scripturis probationes. Si Trinitas non est, quare Dominus discipulos suos in nomine patris & filii & spiritus sancti, uniuersas gentes misit baptizare? Si unitas non est, Quare in nomine dixit, & non in nominibus præcipiendo perdoxit? Ecce antiquus hic Martyr & Pontifex dixit in nomine. Non in nomen, ut Tigurini nunc dicunt.

Articulus si
de de Trini-
tate.
Matth. ult.

Verba Alex-
andri l. De
Trinitate.

Nihil aliud hic molitur Bullingerus quàm me lectori de articulo Trinitatis reddere suspectum, contra tot protestationes meas expresse positas, quod ibi non de re credenda, sed de uerbis dumtaxat locutus sim. Mera est igitur æquiuocatio-
tionis fallacia, per quàm contendit Bull. dum ait se per inter sex Capita Responsonis suæ demonstrasse, hunc articulum expresse comprehendit in scripturis. Aliter enim accipit hanc uocem expresse quàm ego. Ego enim expresse, pro expressis uerbis accipio. Ipse de rebus loquitur, sed contentat quàm prolixè uelit. Nunquàm tamẽ demonstrabit nobis in scripturis hæc uerba, Trinitas personarum, Unitas essentiarum, Tres personæ, Tres hypostases. Et tamen ea credere & confiteri debemus, si ueri Christiani esse uoluimus.

Calumnia
per æquiuo-
cationem.

Quin igitur respondete adhuc ambo, si potestis ad eas circa hunc articulum quæstiones, quas supra ex August. repetiui, & antea quod uobis obieci, Volo autem ut ex scripturis ad eas respon-

In Antibolen Bullingeri:

Error Bull.
de trinitate.

respondeatis, quia in eis omnia expresse comprehensa dictis
eis, Quod autē Bull. ex Tertulliano docet, Tres personas in
Deitate una distingui gradu, forma & specie, puto me iuste
ac pie ex Augustino reprobasse, Cui utiq; iustus creditur,
tanquā probatissimo Ecclesiæ Doctore, quā Tertulliano,
qui etsi, doctus admodum fuit, Inter hæreticos tamen
recensetur, Quod uero Tres personas etiam ab Origene dis-
ctas esse commemorat Bull. nihil contra me, sed potius con-
tra te Muscule facit, Non enim ego, sed tu dicis, primos
Christianos ignorasse uocabulum personæ, Quod sane dictum
tuum ego supra ex Dionysio reprobauit.

Vocabula
Trinitatis
non ex scrip-
tura sunt.

Sed remurmurat adhuc Bull. de uocabulis istis, Trinitas,
persona, essentia &c. q̄ à Concilij usurpata & recepta quid-
dem sint, sed non citra aut extra scripturam, sed ex ipsa scrip-
tura. Interim tamen nullum illorum ex ipsa scriptura nos-
bis affert aut producit, falsum est igitur simpliciter, ea ex ipsa
scriptura recepta esse, cum in scriptura nusq; reperiantur.

Tres personæ
dicæ sūt
In instinctu
sp. s.

Falsum est item, & in Ecclesiam Dei impium, atq; in sp̄s
ritum sanctum blasphemum, quod ait, In dubium uocari
posse, quod dico, patres ex instinctu spiritus s. tres personas
dixisse, Constat enim Ecclesiam semper Tres confessam esse
se personas, non sane ex scripturis (in quibus uocabulum
hoc in isto sensu non reperitur) neq; ex humano figmento,
quia articulus fidei est, relinquatur igitur ex instinctu spiritus
s. factum esse, qui Ecclesiam omnem docet ueritatem,
nequaq; in ea oclusus aut dormiens, si omnem, ergo & istā,
Non licet igitur de ijs dubitare, quæ in Concilij contra hæ-
reticos decernuntur, De quibus dicitur Act. 15. Visum est
spiritui sancto & nobis.

Quæ autem ex alio capitulo de hostia cœuenta & incru-
enta obijcit, satisclare sunt à me in Replica soluta ac declarata.

rata. Et huius distinctionis authores habeo Ambrosium &
 Chrysostomum atq; etiam Greg. Nazanzenum & Diony
 sium. Errat autem Bull. dum in remissione peccatorū sem
 per simul remitti affirmat pœnam & culpam, Scimus enim
 in baptismo remitti plenissime culpam peccati. Origina
 lis, pœnam autem luimus per omnem uitam varijs inco
 modis, & ipsa deniq; morte, Quibus utiq; careremus, si non
 peccasset Adam. Errat item et decipit in hoc, quod ait, Chri
 stum fideles morte sua plenissime & à culpa & à pœna ab
 soluisse, Quasi uero mortuus ideo sit Christus, ut nos impu
 ne peccaremus, & mors eius iniquitatis esset operculum.
 Nec opus sit pro peccatis pœnitentiã agere, eo quod Chri
 stus plenissime absoluerit à peccatis morte sua. Hic autem
 error toti aduersatur scripturæ, quæ pro peccatis pœnitenti
 am agere iubet. Quid est autem pœnitentiã agere, nisi
 pro peccatis pœnam sibi infligere, seu pœna se afficere aut
 seipsum propter commissã peccata punire, Qualiter egerūt
 Niniuitæ pœnitentiã, & Dauid, qui cinerem tanquam
 panem manducabat, et poculum suum cum fletu miscebat,
 Qualem & dominus docet in sacco & cinere, Qualem &
 Corinthius ille peccator egit. De qua eleganter & copiose
 disserit in sermone de lapsis Cyprianus. At uos populorū
 deceptores hæc omnia dissimulatis & dicitis populo pla
 centia, docentes, nulla opus esse satisfactione pro peccatis.
 Errasse omnes patres atq; etiam Nicenum Concilium, qui
 satisfactionem docuerūt, quia Christus satisfecerit pro om
 nibus, atq; ita deprauatis erroneo sensu uerba ueritatis, ut
 dū per dulces huiusmodi sermones (amara est em̄ pœniten
 tia) seducitis corda innocentium (sicut ait Apostolus) sectas
 uestras deceptorum multitudine ad amplietis, Et eo usq; de
 mentetis

Error Bull.
 de remissio
 ne peccati.

Alius error

Agere pœ
 nitentiã.
 Ion. 2.
 Psalm 101.
 Math 11.
 2. Cor. 2.

Error de sa
 tisfactione.

Rom. 16. J

In Antibolen Bull.

mentetis miseros, ut noua iam inde facta enata sit, quæ neq[ue] infernum neq[ue] dæmones esse credit.

Alius error. Superaddit & alium errorem hic Bull. ubi ait; Ibi cessant sacrificia, ubi peccata plene expiata sunt & remissa, dicente Apostolo, ubi peccatorum est remissio, ibi non est amplius oblatio pro peccatis. Vult ergo per hæc Apostoli uerba pessime intellecta tollere missas & iuge sacrificium, quo Christi recolimus passionem. Cum longe alia sit mens Apostolorum, sicut nostri declarant expositores antiqui & sancti patres, quorum dicta breuitatis gratia hic omitto.

Idem Bul
lingerii.

Quod autem gloriatur se obiecissem mihi XVII. argumenta contra Missam ad quæ respondere me iubet. Ego ingenue fateor, non recordari me, ubi nam ille mihi tot obiecerit. In eo enim libro quem priorem contra me ædidit, non uideo eum numerum, si autem in eo habentur ea argumenta libro, quem ad Blarerum suum scripsit, ego librum eum iam amplius non habeo, sed remisi ac reddi curauit qui mihi autor fuit scribendi contra errores Bullingeri de inuocatione sanctorum. Alioqui confidens in spiritu ueritatis, qui in Ecclesia est, ac permanet, puto mihi operosum non fore, & illius repellere obiecta, et de tanto pluribus eum conuincere erroribus, quanto plura ab eo proponerentur argumenta, usque adeo in reprobum datus est sensum, Ecclesie in omnibus fere contrarius, eius ueritati data opera proterue oblectans. Deceui tamen iam dudum nolle cum pertinaci & obstinato amplius contendere, Quantum uero prolixè iactitet Bullingerus, se de Canonicis libris abunde ad omnia respondisse mihi, præsertim in secundo & quarto capite suæ responsionis, Attamen prudens lector, etsi uiderit ibi in genere ab eo ad quædam responsum esse, In specie tamen nihil apposite respondit. Nam cum omnia
uelit

Questiones
de libris Canonicis.

uelit probari ex scripturis, multas ei obieci quæstiones, quas ex scripturis probare nunquam poterit, uerbi gratia, quod Moyses Pentateuchum seu quinque libros scripserit, Quis librum Iob, librum Iosue, librum Iudicum, libros Regum & Paralipomenon scripserit, Quare liber Hester Canonis cus potius quam liber Iudith aut Tobie dicatur, Cur liber Iudicum potius quam liber sapientiæ inter Canonicos recensetur & id genus plura quæ sunt, ad quæ ex scripturis respondere debebat, quas per se authenticas esse & Ecclesiæ approbatione non indigere dicebat. Quid igitur specialiter ad ea ex scripturis respondit aut respondere potest.

Cumque multa diceret contra uulgatam translationem, quod secundum Hebraicam ueritatem iudicanda & corrigenda sit, obieci duos locos ex Paulo, qui in Hebræo non habentur, Ad quorum alterum obijcit mihi nunc S. Hieronymi auctoritatem (licet ipse neque Hieronymi neque alterius antiquorum patrum auctoritati absque scripturis acquiescere aut deferre uelit) Sed ego in libello de nouis translationibus ostendi ex ipso Pauli textu non satisfecisse (si quis contendere uellet) Hieronymum illi quæstioni, quam Eustochium sacra uirgo ei obiecerat, quia Paulus unius allegationis in textu tam multos recitat uersus, tanquam ex uno Psalmorum loco mutuatos, Non dicens, Et iterum, Et iterum, Et rursum, sicut dicit cap. 15. ad Rom. ubi diuersa recitat scripturæ loca. Ad alterum uero locum, quem de nominibus duorum magorum Pharaonis obieci, dicens, Nunquid ea nomina, quia in Hebraico non habentur, ex Pauli epistola expunges? Nihil aliud respondet, nisi non expungam, Cur autem non expungat, cum in Hebraico non habeant, nullam affert rationem, sed pro ratione subdit conuictiosas istas exclamaciones, O calumnia

Duo loca
ex Paulo.

In Antíbolē Bull.

studium ingens, O cæcum pectus, o mentē Cimerijs atrio
rem tenebris. Sed hæc conuicia non satisfaciunt lectori, quē
ad Hebraicum fontem recurrere iubet Bull. Quia in textu
Hebraico, quo hodie utuntur omnes Iudæi & Hebreistæ
nōquī, non reperiuntur nequēuersus illi quos ex uulgata trans
latione reperimus in Psalm. 13. à Paulo allegatos in episto
la ad Romanos sub uno contextu, Nequē nomina magorum
Iamnes & Mambres quæ Paulus protulit in posteriore ad
Timotheum epistola.

Roma. 7.

2. Tim. 7.

Verba Dionysij.

Superaddam hic ex abundantia quædam uerba Dionysij
quæ is Moyſi tribuit. In textu autem Hebraico non reperiū
tur, uerbi gratia. In Mystica Theologia sic ait. Nequē enim
ab re diuinus Moses primum ut mundetur admonetur, &
rursus ut ab ijs qui non sunt huiusmodi, separetur. Et post
omnem illam expiationem, buccinarum clangores uarios
exaudit, cernitq; luminaria plurima, plures ac multifidos ui
brantia radios, Mox uero segregatur à uulgaribus turbis, &
cum electis sacerdotibus ad summam ascensionum diui
narū contendit. Ibiq; non ipsi concreditur Deo, nequē ipsum
cernit (est enim inuisibilis Deus) sed locum ubi stetit. Hęc
ibi, Et in epistola ad Demophilum Monachum loquens de
seditione Core Dathan & Abyron sic refert. Verum ubi in
eum insurgere cœperant, prioraq; exprobrando minari, &
iam ferme in opus erumpere, Mitissimus ille deum quidem
in salutem inelamauit, magna uero constantia singulariq;
modestia contestatus est, se in fontem esse calamitatum om
nium quæ subditis obuēissent.

Opinio Ias
cobi Fabri
Stapulensis.

Ad hæc Dionysij uerba dicit sic in scholijs Iacobus Fa
ber Stapulensis, protestatio Moſis, quā hic adducit sanctis
simus pater, illic scripta non est. Et ex hoc (inquit) reuera
loco & cap. primo Mystice Theologiæ numero 5. admodū
persuasibi

persuasibile est, facerrimū patrē secretiores (qui apud Mo^s faice legis sacerdotes seruabantur) libros legisse, ex quibus tā dignam & exactā historiam texerit. Non, n. ea quę in arcanis legis habita sunt, & soli sacerdotum intelligentię credita, inferiora autoritate erant ijs, quę passim multitudinī permissa sunt, Ex quibus in epistolis & Pauli & Apostolorum plerāq; ad uisificantem intelligentiam deprompta esse credendum est, Liber enim legis palam multitudinī permissus, ut cortex est, intelligentia uero illa per sacerdotum successiones (ut uolunt) ad Hēdræ tempora in arcanis seruata, spiritus quidam & quædam anima. Hęc Faber ille, Quę ego sane neuitquā in scripturæ sacræ derogationem recitata esse uolo, sed in hoc dumtaxat, ut retundam superbiam eorum, qui contempta Ecclesię autoritate ac ueteri translatione, ex hebraico textu plerāque afferunt, quibus fideles multo magis cōturbant q̄m ædificant, Fabri autem sententiā nec approbo neq; reprobo, ne alienam mihi litem accersam.

Quę deniq; contra ultimum Replice meæ Capitulum obijcit Bull, prolixas continent de Ro. Pontificibus narrationes, ad quas respondere nihil est opus, etsi ex ijs plerāq; redargui iuste queant, sicut in alio ipsius libro (quem contra sanctorum inuocationem & eorum imagines impie scripsit) historias falsas, quas de Imperatoribus Græcorū Iconoclastis retulit, reprobauit, Malo tamen breuiter dicere, me neque omnes Ro. Pontifices æque bonos aut æque malos dicere, neque omnium facta defendere, stant caduntque domino sup. Neq; meum est Muscule neque uestrum, de ijs iudicare, sed eis, uelut pastoribus, à Domino constitutis super oues pascuę suę, reuerenter obædirc, si pro ueris ouibus Christi, (quę pastoris uocem audiunt potius quā aliorum) haberi uolumus.

Falsæ per os
dium narra
tiones Bull

In Antibolen Bullingeri.

Cogitandū
iam de pace
& Reforma
tione.

Denouo autem & falsificato per Zuinglium & com
plices eius Euangelio puto satis adhuc euidentia esse, quę in
Replica dixi, Quibus & ea accedunt, quę nuper in Zuing
lianōs ædidit Osiander, De quibus sane ipsum Bullinger
rum nuper priuatim certiore feci, rogans eum (cum de
ista eius Antibole nihil adhuc scirem) ut ipse una cum cō
plices suis cogitent nunc tandem ea quę pacis & unitas
tis sunt, atq; nobiscum in Generali Concilio consultant in
medium de necessaria pace salutariq; Reformatione, Quod
& tibi nunc publice scriptum esse uolo Muscule, satis enim
superque certatum est iam per annos 26. de fide inter nos,

Tempus est utique, ut iam submittamus certamen no
strum Iudicio spiritus sancti per Generale Cons
cilium, Cui equidem & me & omnia scri
pta mea plenissima cum deuotione &
obedientia subdo, ac humili
ter absque omni fictio
ne submitto.

APPENDIX

APPENDIX GE MINA IN MARTINI BU.

ceri librum, aduersus Bart. Latomum superiore anno editum, Quarum una ex R. D. Stephani Episcopi Viniſtonienſis libro excerpta, altera à Johanne Cochlezo ad ſereniſſ. Regem Ro. Vng. & Bohe. &c. ſcripta eſt.

STEPHANVS VIN.
ton. Martino Bucero.

TERTIVS IAM annus agitur, ^{Bu} Narratio fa
cerecum ego tecum (homine mihi non ai
antea uiso, libris tamen tuis & scriptis in
publicum emissis non omnino ignoto)
derebus religionis familiari colloquio Ra
tisbonæ contuli. Quo tempore, arrepta inde occasione,
literis priuatis ultro citroque missis, quod inter loquen
dum obiter inciderat, latius atque apertius sumus profe
cuti. Ego enim iam tum, nequid inde calumniæ nasceres
tur, ueritus, cum adhuc recens præsentium memoria ui
geret, quod inter conferendum agebatur, datis ad te lite
ris sum testatus, hoc nimirum consilio, ut præsens præ
senti calumniam obijceres, siquam forte ex uerbis præses ^{Autogra}
ses intendendam. Tu uero quid meis literis responderis, ^{pha.}
& quid item iterum tibi rescripserim, scis. Certe apud me
seruantur ipsa autographa, indubiæ ueritatis clarissima tes
timonia. Ego etiam (Dei benignitate dicam) uiuo &
ualeo Bucere. Viuent item ex testibus, qui nostro sermo
ni ins

Appendix Cochlaei.

ni interfuerunt, homines illi cum doctum probi. At quor
 sum tandem hæc? Equidem dicam, Post summum de no
 stro congressu toto triennio silentium, ecce tandem tu na
 ctus occasionem de Lato triumphandi, me quoq; in idē
 spectaculū producis, Tanq̃ si multos captiuos oris tui spi
 ritu confoscos & iugulatos, una catena obiuictos protrahe
 res, & ad plausum plebi tuæ excitandum, & ad nominis tui
 gloriam illustrandam, per quam commodum uideretur &
 beatum. De Lato iudicent alij, quo cum hætenus quis
 dem certe ingenue agis, q̃ hominis ad te missam epistolam
 non suppressas, sed componas cum tuis, ut una eademq; lu
 ce, quæ hinc inde dicta fuere perspectis, suum oculato lecto
 ri iudicium maneat, te ne an illum maluerit improbare. Vt
 ter autem uestrum rectius dixerit, non est tam difficilis iu
 dicatio, cum quid dixerit uterque, utrinq; conuenerit. At
 uero meam causam, quæ tecum est Bucere, facis longe dur
 tiorem, Quæ non argumentis ex scripto, ut commodum
 fuerit, petitis, non rationibus, à consecutione rerū male col
 lectis, non fallacibus exemplis, quod soles, & nimium soles,
 prosternere conaris, sed tanq̃ Iouis fulmine, ab arce tui pe
 ctoris emissō, falso in me conficto mendacio, audacter &
 confidenter ac nimium inuerecunde & irreligiose, qualem
 cumq; apud homines de me opinionem extinguere moliris.
 Stultus, bliteus, stipes, caudex uere deinceps habear, si unq̃
 quàm dixerim, quod tu in tuo ad Latomum libello me sin
 gis tibi in interpretando Paulo respōdisse, Et tñ, quo fortius
 ferias, ac unius aliquid, scilicet ex aliorum iudicio, mihi tri
 bus primum, ac tandem ita dimittis, quasi doctum alioqui
 & ingeniosum, sed tanquàm qui contra dominum sapiam,
 in transuersum actum. Videlicet uos soli Domini causam
 agitis, cæteri dæmonum. Quod cum impudenter & arro
 ganter

Lato mi epis
 stola.

Iniquitas Bu
 ceri in Vini
 toniensem.

Impudens
 inconstantia Bu
 ceri.

ganter Orbi inculcatis, eatenus etiam obtinere & ualere uultis, ne quis audeat uestris mendacijs obstrepere. Ego autem cum uideam publice expedire, ut cuius spiritus sis, qui spiritum tantopere tuum Orbi uenditas, omnes intelligant, opere precium me facturum arbitratus sum, si tuam uanitatem arguementis ostenderem, & ipsius ueritatis testimonio facerem palam. Et Infra, Equidem hunc locum (Pauli scilicet primę Corinthiorũ septimo) scripto apud te tractaui, quoad dendo, si ita uideretur, meam Orbi ineptiam, si quæ esset, uere prodidisses, Cum nunc turpiter à te conficito mendacio tuam apud omnes uanitatem prodas, tuam nimirum maliciam, ita dispensante diuina prouidentia, ut spiritus tuus, de quo tantopere gloriaris, ut est uere spiritus mendacij & erroris, insigni aliquo mēdacio manifestetur. Itaq; maneat in causa, mendacium istud tuum & impudentissimum & uanissimum esse, De quo & Deum testor & conscientiam tuam appello, ad testimonium scriptorum meorum, quæ apud te sunt, prouoco, & idoneis me testibus id probaturum confirmo. Atq; etiam illud addo, non intelligere etiamnum te, quid hic Pauli locus significet, Et apprimere ridiculum esse, quod de uocatione filiz comminiseris.

Quicquid sit, uos solos habet autores, uestrum inuentum est, uestrum commentum. Et iterum. Data occasione ad te scribendi, non nihil dubitauī Bucere, quid agerem, Integram ne tecum de Cœlibatu disputationem repeterem, an tuam in me uanitatē redarguisse contentus, te omnino negligerem atq; contemnerem, hominem mendacij impudentissimi conuictum, Quid enim agas cum eo qui nihil ex se sed, nihil ex uero loquitur, sed quod ad causam, quã suscipit, commodum est, fingit atq; refingit, et omnia fere factus est

M omnibus

Conuictus
de mēdacio
Bucerus.

Bucerus falsus
& incōstantus.

Appendix Ioan. Cochlaei.

omnibus, ut omnia misceat atq; confundat. Primum enim tui specimen præclarū Orbi dedisti, dum infamem & impiam Sacramentariorum causam, corrogata omni eloquentiæ suppellectile adornare, & ueritatis prætextum obtinens, strenue defendere annisus es. Hic cum parum promoueres, deficiis ad Lutheranos. Inde, ut arbiſter ſcilicet honorarijs utriuſq; ſectæ, ad componenda domeſtica diſſidia te ingerebas. Ab hoc Eccleſiæ & diſciplinæ ueteris (ſi dijs placet) inſtaurator, nefarij coniugij tum re, tum uerbis aſſertor, Et Cœlibatus deniq; hoc in libello, non ſine maniſeſta præuaricatione patronus. Celebras enim magnis laudibus cœlibatum Bucere, multis præconijs in cœlum tollis, Sed tam parca manu à Deo datum aſſirmas, tam multis cautionibus à ſpiritu ſancto circumſcriptum, ut ne quis audeat appetere. Adeo quidem, ut quod de Cœlibatu diſixerat Chriſtus, quo Dei in huius doni largitione munificentiam oſtenderet, Capiat qui capere poteſt, id ex tui crebri ſententia, tanquam per Ironiam prolatum uideatur, Non ſecus ac de re inexpugnabili uulgo dici ſolet, Capiat qui capere poteſt, dum ſignificant neminem expugnaturum. Et poſt longam ſubtilem & cruditam ex Paulo ipſo & ex antiquis Græcorum ſcholijs diſputationem, atq; errorum conſutationem ita perorat. Huic ergo mendacio (inquit) omnium impudentiſſimo, iam antea reſpondi, & tam uere neſgauri, quam tu uane & impudenter conſinxiſti. Cautiones item tuas, quarum hoc inſigne mēdacij tanquam clauſulam feciſti, ueritatis illuſtrandæ cauſa, & tui ſpiritus, indicandi gratia pertractaui. Planum autem feciſſe me arbitror hominem teplane uanum, uafrum, callidum, unum illud moliri, ut ſpiritus ſancti obtentu (cuius frequentem mentionem facis) ſpiritus tui mendaces errores apud incautos ſpargas,

Nefarij con
iugij aſſer
tor Bucerus

Vanus Buc
ceri prætex
tus de ſpiri
tu.

spargas, & carnis causam agens, animas ad interitum pertrahas miserandum. Nunquam ne larua excutietur tua? nihil ne in hoc conferet tam impudens in me confictum mendacium? Tuo ne quisquam post hac. credet spiritui, qui audes in publicum tam aperte post totum triennium sine omni occasione mentiri? Ostendi & legi meis ipsa autographa, quorum exempla apud te habes. Illa æde, & me, si potes, redargue, sin minus poteris, agnosce Bucere d'ute nam clementiam, te ad poenitentiam inuitantem, persuaserant tibi tui, me fortasse aut mortuum iam aut ita prostratum atq; abiectum, ut ne auerem contra hiscere, Qui tibi hoc pacto audaciam addiderunt, illi falsi, tu captus es forex indicio tuo, Tuum mendacium apud nos manifestum est, & orbis (nihil dubito) ueritatem agnoscet, quo tui spiritus uanitas eo clarius condemnnetur. Satis iam satis à te lusum est Bucere. Cede ueritati, cede ueteribus, cede uero. Ornaueris uerum, & causam ueritatis (ut par est) reuerere, Disperdet enim Dominus uniuersa labia dolosa & linguam mendacem. Resipisce, & ora deum, si forte det tibi poenitentiam, ut ualeas in Domino VI. Calendas Augusti,

Inuitatio ad
poenitentiam.

M. D. XLIIII.

BUCERVS IN RESPON-

sione sua ad Barth. Latomum quaternione ultimo edita Anno Domini

M. D. XLIIII.

HOrrendum quidem uel cogitatu est, fateor. Nullum esse in tanto Regno summū Tribunal, cui omnes ex

M 2

æquo

Appendix Ioan. Cochlaei.

æquo parent, nulla communia omnibus nec Ecclesiastica nec Ciuilia iudicia, Sed quis obstat, quo minus hæc restituantur? Nos sane ad omnem legitimam religionis constitutionem nostra studia offerimus, uos hanc fugitis.

COCHLAEVS.

Sectæ cōtra
Ius utrunq;
rebelles.

Match. 2.
Match. 15.
Rom. 13.
Heb. 13.

Dic nobis Bucere, ubi aut quando unq̄ tanta fuerit in Romano Imperio turbatio quæ summum Tribunal sustulisset, sicut hoc sectarum uestrarum tempore factum est, si non est factum antea, qua uos facitis quæso auctoritate? quo iure? quo Euangelio? Quis uobis potestatem dedit reijciendi Iustam Ciuilem quam Ecclesiasticam? At Christus in Euangelio suo confirmat utrunq;, Ciuile, dum ait, **D**ate Cæsari quæ sunt Cæsaris, Ecclesiasticum, ubi ait, si non audierit Ecclesiam. Similiter & Paulus, quando ait, **O**mnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Item subiecti estote præpositis uestris. Ego itaq; Vuormaciæ, ante annos XXIII. in faciem Luthero respondi, dum quæreret inter colloquendum, quid faciendum esset, Sta (dixi) alicui iudicio, dicebam id ex tempore, nihil adhuc suspiciâs de hac iudiciorum sublatione quæ secuta est. Putabam enim Cæsaream Maiestatem seuerè executuram esse suam tunc latam in Lutheri dogmata sententiam. Tametsi nondum erat nunc promulgatum, nec scriptum quidem edictum illud Vuormaciense.

Perpetua
Luth. cōtra
utrâq; potes-
tatem contumacia.

Hinc ergo uestram agnosce contumaciam & rebelliosam perpetuam. Neq; enim Cæsar neq; totum Imperium persuadere tunc pouit Luthero, ut causæ suæ cognitionem Generali Cōcilio submittere uelit. Quod aut potest esse maius aut sublimius iudiciū q̄ esse debet Concilij Generalis? Aut ubi

ubi potest haberi magis legitima religionis cōsuetudo, quā in Concilio generali & si papam uultis Concilij iudicio subiectum esse, qua uos metipfos rogo, auctoritate supra eiuſdem Concilij auctoritatem & iudicium extollitis? Aut quod ius Ciuile concessit tibi homini Monastico uxorem ducere Monialem professam?

BVCERVS.

AT dum de religione non fuerit inter nos recte constitutum, quæ poterunt nobis esse communes leges? Si nullæ communes leges, quæ iudicia, quæ pax aut tranquillitas?

COCHLAEVS.

VEra sunt hæc nisiuim o Bucere, & præ oculis, quæ et quotidiana experientia per annos iam XIXVI. magno cum malo totius Germaniæ, atq; adeo totius Imperij, immo & totius Christianitatis, nos docuit heu nisiuim ueſtra esse, Atq; utinam adhuc liceat absq; ulteriore clade & corporum & animarum alijs Nationibus de nobis uere dicere, sero sapiunt phryges, Atqui ante Lutheri sectam fuerunt uobis nobisq; communes leges, commune utrisque Imperialis Cameræ Tribunal, commune item Romæ supremum in causis Ecclesiasticis iudiciū. Dic ergo Bucere, quo uos iure exciſistis à communibus & imperij & Ecclesiæ legibus atq; iudicijs?

Communes leges & iudicia omnia ueſtra.

BVCERVS.

Quam diu enim uos decretum Vuormaciense, & Ausgustanum seculi, quibus constanter inhæretis, habebitis nos ut hæreticos, ut perduelliones Imperij & Ecclesiæ hostes, Contra quam diu nos existimabimus reuera

Appendix Iohan. Cochlaei,

uos esse Antichristos, oppugnatores Euangelij, & disciplinae Christianae eueriores. Quae obsecro inter uos uel ciuili
lis societas uel humanitatis ratio consistere potest?

COCHLAEVVS.

Lutherani
uere sunt haeretic
i, Imperij Perduell
liones, & Ec
clesiae hostes

Quomodo non constanter inhæreamus huiusmodi
Decretis, quæ superiores nostri Imperator & omnes
imperiij Ro. status publica auctoritate constituerunt: Non
ne sublimiorum potestatum legibus parere tenemur, Merito
igitur habemus uos pro hæreticis, qui antiquorum heretico
rum iam olim publice damnata dogmata pertinaciter
asseritis, Et imperij perduelliones declarant uos quotidiana
rebellionis facta totq; seditionum turbæ, Deniq; Eccles
siae hostes conuincunt uos, uestra contra Concilia & cons
tra sedē Apostolicā scripta in tot librorum Myriades mul
tiplicata, Quo autem iure aut testimonio probabis tu, nos
esse Antichristos & Euangelij oppugnatores? Aut quan
do unq; magis euersa fuit omnis disciplina Christiana, quā
euersa est nunc 26. & amplius annis per sectas uestras, Nō s
ne testatur hoc ipsum uester quoq; Lutherus, cum alibi, tū
apertissime in præfatione super articulis Concilio proponen
dis? Elige precor tu ipse Iudices, qui inter nos & uos discer
nant & iudicent, ut uideamus quā sis æquitatis cupidus
aut studiosus. Nos certe in causa pro nobis usq; adeo certa
& bona, totq; præiudicijs contra antiquos hæreticos comprobata
iam olim, nulla fugimus aut recusamus iudicia legitima,
ostende modo ullum nobis legitimum iudicium, cui causam
tuam ac sectæ uestræ plene submittere ausis
ac uelis.

Eligat legis
timu. iudi
cium Buce
rus si audet.

Hæc

Hæc Serenissime Rex ac sacratissime Princeps, breuiter atq; ex tempore collecta, reliquis adiungo, ut cognoscat Maiestas uestra, quàm bona sit nobis in hoc negotio conscientia, intrepidaq; fides & fiducia, Modo pars nostra strenue fungatur officio.

Habet Buceri liber Quaterniones 32. At ego ausim etiam sub poena & periculo capitis mei, hoc breuissimum scriptum totius libri sub legitime constituendis iudicibus opponere, eorumque sententiæ me subiicere, Et huius uoluntatis contra Lutherum sui semper annis iam 24. ac sepe publicis testatus sum scriptis. Aduersarij maliciose contemnunt & dissimulant, Nostri pro stulticia forsitan habent, Interim pereunt totaninq; per impia & maledicta schismata, in Germaniam scelerate inuenta. Finis. Die 26. Februarij Anno, M. D. XXXV.

CORRECTORIVM.

A 1. facie. 2. linea 12. fidei Christianæ. A. 2. fa. 2. ll. 25. è portu A. 3. fa. 2. ll. 27. ridiculum. B. 1. fa. 1. ll. 3. audientium. B. 2. fa. 2. ll. 8. a columna. Et li. 14. stulticiæ. & li. 15. seruitutem. C. 4. fa. 2. ll. 15. Turcæ. E. 1. fa. 2. ll. 27. sic. E. 3. fa. 2. ll. 16. seducunt. Et li. 18. simplices. Et li. 22. didicerunt. F. 1. fa. 2. ll. 20. qui causam. F. 4. fa. 1. ll. 4. quanto cunctis. Et fa. 2. ll. 20. quod. H. 1. fa. 1. ll. 17. Cætera cum uenero. H. 2. fa. 2. ll. 29. præceptorem suum. I. 2. fa. 2. ll. 26. Tres personas. K. 3. fa. 2. ll. 25. salutarem reformationem.

*IMPRESSVM IN GOLSTADIA
dij excudebat Alexander Vuicissen -
born. M. D. XLV.*